

Załącznik nr 11.1.

**SZKOLNY SYSTEM ZAPEWNIENIA
BEZPIECZEŃSTWA**

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA
W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH
W SZKOLE**

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA
Z DZIECKIEM PRZEWLEKLE CHORYM
W SZKOLE**

Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych	3
Kryzysy wychowawcze	3
1. Zakłócenie przez ucznia toku lekcji	3
2. Oddalenie się ucznia od grupy w czasie wycieczki	3
3. Palenie papierosów przez ucznia na terenie Szkoły	4
4. Uczeń będący pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych	4
5. Nauczyciel znajduje na terenie Szkoły substancję przypominającą narkotyk	4
6. Akty przemocy i agresji w szkole	5
7. Cyberprzemoc	6
8. Używanie przez ucznia telefonu lub innych urządzeń multimedialnych	7
9. Akty wandalizmu na terenie Szkoły	7
10. Kradzieże na terenie Szkoły	8
11. Posiadanie przez ucznia niebezpiecznych narzędzi na terenie Szkoły	8
12. Seksting	9
13. Niepokojące zachowania seksualne ucznia	9
14. Ciężarna uczennica	10
15. Epizod psychotyczny ucznia	10
Inne kryzysy w szkole – wybrane zdarzenia	12
1. Obecność niepożądanych osób lub zwierząt na terenie Szkoły	12
2. Ewakuacja Szkoły	12
3. Pożar w budynku Szkoły	13
4. Zagrożenie chorobą zakaźną	14
5. Wypadek skażenia chemicznego lub biologicznego Szkoły	14
6. Atak terrorystyczny na terenie Szkoły	15
7. Zagrożenie bombowe	17
8. Zabójstwo ucznia	19
9. Zamach samobójczy ucznia	19
10. Żałoba po śmierci ucznia	20
11. Konieczność zawiadomienia o śmierci ucznia	20
12. Podejrzanie, że uczeń wychowuje się w rodzinie dysfunkcyjnej	20
13. Przemoc psychiczna lub fizyczna pozaszkolna względem ucznia	21
14. Przypadki pedofilii	21
15. Nagła niedyspozycja zdrowotna ucznia	22
16. Wypadek ucznia w trakcie zajęć	22
17. Udzielanie uczniom pierwszej pomocy przedlekarskiej	23
18. Zatrzymanie nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego w Szkole	24
19. Informacja o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie Szkoły	24
20. Kontaktowanie się z mediami w sytuacjach kryzysowych	25
21. Ustanie sytuacji kryzysowej	27
Procedury postępowania z dzieckiem przewlekle chorym	26
1. Uczeń przewlekle chory	28

2. Uczeń z astmą	29
3. Uczeń z cukrzycą	30
4. Uczeń z padaczką	33
5. Uczeń z zaburzeniami lub chorobami psychicznymi	35

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

KRYZYSY WYCHOWAWCZE

§ 1

Zakłócenie przez ucznia toku lekcji

Przez zakłócenie toku lekcji należy rozumieć wszelkie działania ucznia uniemożliwiające realizację zajęć dydaktycznych i wychowawczych (wulgarnie zachowanie w stosunku do rówieśników lub nauczyciela, głośne rozmowy, poruszanie się po sali bez zgody nauczyciela, lub brak reakcji na jego polecenia).

1. Jeżeli zachowanie jednego ucznia lub kilkoro uczniów nie pozwala nauczycielowi na normalną realizację lekcji, nauczyciel:
  - 1.1. stosuje system „Drzwi Otwarte”;
  - 1.2. wysyła przewodniczącego samorządu klasowego z informacją na temat zdarzenia, do pedagoga szkolnego lub innego specjalisty, a w przypadku, gdy go nie zastanie, do sekretariatu Szkoły, który zobowiązany jest do natychmiastowego poinformowania Dyrektora Szkoły o zaistniałej sytuacji;
  - 1.3. pedagog szkolny lub inny specjalista zobowiązany jest do udania się do sali wskazanej przez nauczyciela i ustalenia przeszkadzających uczniów, a w razie konieczności do zabrania go lub ich z sali lekcyjnej do odrębnego pomieszczenia np. do gabinetu pedagoga lub w uzasadnionych przypadkach do gabinetu Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły;
  - 1.4. pedagog lub inny specjalista wraz z wychowawcą podejmuje działania wychowawczo-dyscyplinujące wobec ucznia lub uczniów, którzy przeszkadzali w prowadzeniu zajęć;
  - 1.5. pedagog szkolny lub inny specjalista przeprowadza z uczniami rozmowę i ustala konsekwencje zachowania w zależności od popełnionego wykroczenia;
  - 1.6. jeżeli uczeń w sposób poważny naruszył zasady obowiązujące w szkole, na wniosek pedagoga, wychowawca powiadamia rodziców lub prawnych opiekunów ucznia o jego zachowaniu;
  - 1.7. jeżeli uczeń w rażący sposób złamał zasady, pedagog powiadamia Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, wzywa rodziców lub prawnych opiekunów ucznia do natychmiastowego przybycia do Szkoły;
  - 1.8. jeżeli przyczyną zakłócenia toku lekcji były przypadki określone w innych procedurach postępowania, należy postępować według tych procedur;
  - 1.9. nie należy zakłócać toku lekcji innym nauczycielom (np. wychowawcom, których uczniowie aktualnie popełnili wykroczenie).

§ 2

Oddalenie się ucznia od grupy w czasie wycieczki na terenie miasta i poza miejscem zamieszkania

1. Opiekun grupy lub kierownik wycieczki ustala okoliczności oddalenia i podejmuje natychmiastowe poszukiwania zaginionego ucznia:
  - 1.1. poza miejscem zamieszkania: poszukiwania ucznia podejmuje się kierownik wycieczki, a grupa z opiekunami pozostaje w ustalonym miejscu;

- 1.2. w miejscu zamieszkania: opiekun grupy telefonicznie informuje Dyrektora Szkoły, który deleguje osobę do doprowadzenia grupy do Szkoły, a opiekun podejmuje poszukiwania.
2. Po odnalezieniu ucznia opiekun grupy lub kierownik wycieczki:
  - 2.1. wyjaśnia przyczyny, które doprowadziły do zaistniałej sytuacji;
  - 2.2. uświadamia odnalezioną osobę konsekwencje jej zachowania;
  - 2.3. jeśli oddalenie było nieświadome, przypomina regulamin wycieczki i udziela uczniowi upomnienia;
  - 2.4. jeśli oddalenie było świadome przypomina regulamin wycieczki i informuje ucznia o wszczęciu wobec niego czynności dyscyplinujących;
  - 2.5. informuje rodziców lub prawnych opiekunów ucznia.
3. Jeśli poszukiwania ucznia są bezskuteczne, opiekun grupy lub kierownik wycieczki informuje policję, Dyrektora Szkoły i rodziców lub prawnych opiekunów ucznia.

§ 3

Palenie papierosów (w tym papierosów elektronicznych) przez ucznia na terenie Szkoły

Zgodnie z ustawą z dnia 9 listopada 1995 roku (z późniejszymi zmianami) o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U z dn. 30 stycznia 1996 r.) na terenie Szkoły obowiązuje bezwzględny zakaz palenia tytoniu i wyrobów tytoniowych.

1. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły nakazuje uczniowi zaprzestania palenia i konfiskuje papierosy, a także zawiadamia wychowawcę klasy.
2. Wychowawca zawiadamia o fakcie posiadania papierosów rodziców lub prawnych opiekunów ucznia i pedagoga szkolnego.
3. Wobec ucznia palącego na terenie Szkoły stosuje się kary zapisane w wewnątrzszkolnym systemie oceniania. Pedagog przeprowadza rozmowę profilaktyczno-ostrzegawczą z uczniem i jego rodzicami lub prawnymi opiekunami, a w razie zaistnienia potrzeby proponuje udanie się do specjalisty w celu uzyskania pomocy.
4. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia i przechowywania jej w segregatorze wychowawcy.

§ 4

Uczeń będący pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych

1. Nauczyciel podejrzewający, że uczeń jest pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy i pedagoga szkolnego lub innego specjalistę.
2. Nauczyciel odizolowuje ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego. Stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie, a w razie potrzeby korzysta z pomocy pielęgniarki szkolnej.
3. Jeśli wymaga tego sytuacja, nauczyciel wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
4. Nauczyciel zawiadamia Dyrektora Szkoły oraz rodziców lub prawnych opiekunów ucznia, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze Szkoły. Gdy rodzice

lub prawni opiekunowie odmówią odebrania dziecka albo niemożliwy jest z nimi kontakt, o pozostaniu ucznia w Szkole czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia, albo przekazaniu go do dyspozycji funkcjonariuszom policji - decyduje lekarz w porozumieniu z Dyrektorem Szkoły.

5. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń znajduje się pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych na terenie Szkoły, Dyrektor Szkoły ma obowiązek powiadomienia o tym policji (specjalisty ds. nieletnich) i sądu rodzinnego. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

§5

Nauczyciel (inny pracownik Szkoły) znajduje na terenie Szkoły substancję przypominającą narkotyk

1. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły, zachowując środki ostrożności, zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem. Próbuje ustalić, do kogo znaleziona substancja należy, a także powiadamia o zaistniałym zdarzeniu Dyrektora Szkoły, który wzywa policję.
2. Po przyjeździe policji, nauczyciel lub inny pracownik Szkoły niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i udziela informacji dotyczące szczegółów zdarzenia.
3. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły, będący świadkiem zdarzenia sporządza z wydarzenia notatkę służbową.

§ 6

Akty przemocy i agresji w Szkole

1. Agresywne zachowanie dziecka wobec innych uczniów.
  - 1.1. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły obserwujący agresywne zachowanie ucznia ma obowiązek przerwania go, używając perswazji słownej lub fizycznej.
  - 1.2. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły powiadamia wychowawcę lub pedagoga szkolnego o zdarzeniu, który przeprowadza z uczniami rozmowę, podczas której następuje zidentyfikowanie ofiary, agresora, świadka, ocena zdarzenia oraz wyciągnięcie wniosków.
  - 1.3. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły będący świadkiem incydentu sporządza notatkę służbową (zawierającą opis zdarzenia, listę osób uczestniczące, sprawcę, poszkodowanego).
  - 1.4. Wychowawca informuje rodziców lub prawnych opiekunów ucznia o zaistniałej sytuacji oraz zgłasza sprawę do pedagoga szkolnego, a w razie potrzeby Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły.
  - 1.5. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem ustala sankcje w stosunku do sprawcy zdarzenia w oparciu o wewnętrzny system oceniania.
  - 1.6. Wychowawca przekazuje rodzicom lub prawnym opiekunom informację na temat zastosowanych konsekwencji.
2. Bójka między uczniami na terenie Szkoły.
  - 2.1. Nauczyciel obecny przy zajściu wydaje nakaz natychmiastowego zaprzestania bójki, w razie potrzeby rozdziela uczniów.

- 2.2. W przypadku obrażeń na ciele, niepokojącego stanu zdrowia ucznia, nauczyciel w pierwszej kolejności powiadamia pielęgniarkę i Dyrektora Szkoły. W razie potrzeby zawiadamiane jest pogotowie ratunkowe.
- 2.3. Nauczyciel powiadamia wychowawcę i pedagoga, a wychowawca informuje rodziców lub prawnych opiekunów ucznia poszkodowanego.
- 2.4. Pedagog powiadamia kuratora sądowego, jeśli ten sprawuje opiekę nad uczniem, w szczególnych wypadkach Policję lub Sąd Rodzinny.
- 2.5. Wobec uczestników zajęcia stosuje się kary zapisane w wewnątrzszkolnym systemie oceniania.
- 2.6. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z zajęcia.
3. Sytuacja zastraszania, wymuszania, wywierania presji na terenie Szkoły oraz innych rodzajów przemocy psychicznej:
  - 3.1. Nauczyciel posiadający informacje na temat prawdopodobnego stosowania przemocy psychicznej, przekazuje ją do wychowawcy klasy, który niezwłocznie informuje, pedagoga i rodziców lub prawnych opiekunów uczniów obu stron zajęcia, a w razie potrzeby Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły.
  - 3.2. Wychowawca w obecności pedagoga wyjaśnia okoliczności zajęcia.
  - 3.3. Wobec winnego ucznia stosuje się kary zapisane w wewnątrzszkolnym systemie oceniania.
  - 3.4. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z zajęcia.
4. Atak ucznia na pracownika Szkoły (agresja fizyczna i/lub słowna).
  - 4.1. Poszkodowany nauczyciel powiadamia Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły.
  - 4.2. Dyrektor wyjaśnia okoliczności zajęcia i powiadamia wychowawcę.
  - 4.3. Wychowawca wzywa rodziców lub prawnych opiekunów ucznia i opracowuje w porozumieniu z pedagogiem, plan pracy z uczniem.
  - 4.4. W przypadku znieważenia nauczyciela, Dyrektor powiadamia Policję.
  - 4.5. Wobec ucznia stosuje się kary zapisane w wewnątrzszkolnym systemie oceniania.
  - 4.6. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z zajęcia.

§ 7

Cyberprzemoc

Przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych

Przez cyberprzemoc rozumiane są zdarzenia takie jak: przemoc werbalna za pośrednictwem urządzeń teleinformatycznych (wulgarne wyzywanie, poniżanie, nękanie, ośmieszanie, straszenie, szantaż, itp.), rejestrowanie filmów i zdjęć wbrew woli ucznia, który się na nich znajduje, publikowanie i rozsyłanie w sieci filmów, zdjęć i informacji ośmieszających lub kompromitujących, podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli i działanie na jego niekorzyść.

1. Osobą zgłaszającą cyberprzemoc może być poszkodowany uczeń, jego rodzic lub opiekun, inni uczniowie, świadkowie zdarzenia, nauczyciele.
2. Nauczyciel posiadający wiedzę o zajściu powiadamia wychowawcę klasy, który informuje o zdarzeniu pedagoga szkolnego. Pedagog dokonuje analizy zdarzenia i planuje dalsze postępowanie.
3. W przypadku złamania przez ucznia prawa, Dyrektor Szkoły zawiadamia policję.

4. Pedagog szkolny lub psycholog przeprowadza rozmowę z uczniem, który jest sprawcą przemocy. Jeżeli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, rozmawia z każdym osobno.
5. Pedagog szkolny lub wychowawca oddziału informuje o zdarzeniu rodziców lub prawnych opiekunów ucznia – sprawcy cyberprzemocy. Jeśli rodzice lub prawni opiekunowie sprawcy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do Szkoły, a uczeń nie zmienił dotychczasowego postępowania, Dyrektor Szkoły powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie jeśli istnieją inne przejawy demoralizacji ucznia.
6. W toku wyjaśniania zdarzenia nie należy konfrontować sprawcy i ofiar cyberprzemocy.
7. Na podstawie rozmów ze sprawcą zajścia, poszkodowanym i rodzicami lub opiekunami prawnymi oraz świadkami zdarzenia, pedagog szkolny sporządza notatkę służbową. Powinna zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu zdarzeń.

§ 8

Używanie przez ucznia telefonu lub innych urządzeń multimedialnych, (bez zgody nauczyciela lub innego pracownika Szkoły, w trakcie lekcji lub zajęć pozalekcyjnych)

1. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły będący świadkiem używania przez ucznia telefonu lub innego urządzenia, wzywa go do zaprzestania oraz informuje o zdarzeniu wychowawcę klasy. Jeśli mimo upomnienia uczeń nadal korzysta z urządzenia multimedialnego, nauczyciel lub inny pracownik Szkoły przekazuje urządzenie do sekretariatu Szkoły.
2. Wychowawca rozmawia z uczniem, przypomina mu o obowiązującym zakazie korzystania z urządzeń multimedialnych na terenie Szkoły.
3. Wobec ucznia stosuje się kary zapisane w wewnątrzszkolnym systemie oceniania.

§ 9

Akty wandalizmu na terenie Szkoły

1. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły będący świadkiem zdarzenia podejmuje interwencję mającą na celu powstrzymanie dalszych działań sprawców, a następnie powiadamia wychowawcę lub pedagoga Wychowawca lub pedagog niezwłocznie powiadomią Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły.
2. Wychowawca wyjaśnia okoliczności zajścia, a także powiadamia rodziców lub prawnych opiekunów i pedagoga szkolnego.
3. Wobec ucznia stosuje się sankcje zgodne z wewnątrzszkolnym systemem oceniania.
4. W szczególnych przypadkach powiadamiana jest policja, decyduje o tym Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły.
5. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia i przechowywania jej w teczce wychowawcy.

§ 10

Kradzieże na terenie Szkoły

1. Poszkodowany uczeń zgłasza kradzież nauczycielowi, wychowawcy, pedagogowi lub innemu specjalście, Dyrektorowi Szkoły albo innemu pracownikowi Szkoły.
2. Nauczyciel, który podjął wstępną interwencję, przekazuje informację o zdarzeniu wychowawcy klasy poszkodowanego i sprawcy, a w przypadku jego nieobecności pedagogowi.
3. Następuje wyjaśnienie okoliczności zajścia kradzieży:
  - 3.1. w przypadku kradzieży przedmiotów o znikomej wartości sytuacja wyjaśniana jest między poszkodowanym, a wychowawcą.
  - 3.2. w przypadku kradzieży wartościowych przedmiotów o zajściu informowany jest Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły i pedagog.
4. W każdym przypadku kradzieży wychowawca informuje rodziców lub prawnych opiekunów obu stron zajścia oraz pedagoga. W sytuacji ujawnienia sprawcy, wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę ze sprawcą zdarzenia oraz jego rodzicami. Rozmowa obejmuje informacje o ustalonych okolicznościach zdarzenia, ustalenie formy i terminu zwrotu skradzionego mienia oraz sposób ukarania sprawcy.
5. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z zajścia i przechowywania jej w teczce wychowawcy.
6. Pedagog powiadamia kuratora sądowego, jeśli ten sprawuje opiekę nad uczniem.
7. W szczególnych przypadkach Dyrektor Szkoły powiadamia Policję lub Sąd Rodzinny.
8. Wobec winnego ucznia stosuje się kary zapisane w wewnątrzszkolnym systemie oceniania.
9. Postanowienia dodatkowe:
  - 9.1. Szkoła nie odpowiada za przedmioty wartościowe, np. telefony komórkowe, biżuterię, odtwarzacze MP3 i MP4, pieniądze, urządzenia teleinformatyczne, rowery itp.
  - 9.2. Na lekcji wychowania fizycznego rzeczy pozostawione są w szatni, a uczniowie nie mogą podczas lekcji wchodzić do szatni.

§ 11

Posiadanie przez ucznia niebezpiecznych narzędzi (przedmiotów) na terenie Szkoły

Za przedmioty niebezpieczne uważa się: scyzoryki i noże, duże metalowe sygnety, łańcuchy, szpikulce, kije, lasery, gaz, straszaki broni, pałki gumowe lub plastikowe oraz inne niebezpieczne przedmioty, substancje chemiczne łatwopalne, wybuchowe i żrące.

1. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły, który jest świadkiem posiadania przez ucznia niedozwolonego narzędzia (przedmiotu), nakazuje oddanie go i podejmuje działanie zmierzające do jego zabezpieczenia (zachowując środki ostrożności deponuje sekretariacie, gabinecie specjalisty lub pokoju nauczycielskim).
1. Jeżeli uczeń nie chce oddać narzędzia (przedmiotu) nauczyciel interweniujący powiadamia wychowawcę, pedagoga, a w uzasadnionych sytuacjach Dyrektora Szkoły.
2. W przypadku, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie, że jest przedmiot zagrażający zdrowiu i życiu, Dyrektor Szkoły, pedagog lub interweniujący nauczyciel wzywa policję.

3. Nauczyciel, wychowawca, specjalista lub Dyrektor Szkoły odbiera niebezpieczne narzędzie (przedmiot), przeprowadza rozmowę z uczniem, pouczając o grożącym niebezpieczeństwie oraz informuje o sposobie kary ujętej w statucie Szkoły.
4. Wychowawca informuje o zdarzeniu rodziców lub prawnych opiekunów ucznia, wzywa ich do Szkoły i oddaje przedmiot oraz sporządza notatkę.

§ 12 **Seksting**

Seksting to przesyłanie wiadomości drogą elektroniczną w formie wiadomości MMS lub z wykorzystaniem różnych aplikacji i komunikatorów albo publikowanie np. na portalach (społecznościowych) prywatnych treści, głównie zdjęć lub filmów, o kontekście seksualnym, erotycznym.

1. W przypadku sekstingu zgłoszeń dokonują głównie rodzice, opiekunowie prawni dziecka. Czasami informacja dociera do szkoły bezpośrednio od ucznia lub z grona bliskich znajomych dziecka. Zdarzenie mogą zgłosić również nauczyciele i inni pracownicy szkoły.
2. Zidentyfikowani małoletni sprawcy sekstingu są wezwani do dyrekcji szkoły, gdzie zostaną im przedstawione dowody ich aktywności. Niezależnie od zakresu negatywnych zachowań i działań, wszyscy sprawcy powinni otrzymać wsparcie pedagogiczne i psychologiczne. Konieczne są także rozmowy ze sprawcami w obecności ich rodziców zaproszonych do szkoły.
3. W razie upublicznienia przypadku sekstingu w środowisku rówieńczym pierwszą reakcją szkoły i rodziców, oprócz dokumentacji dowodów, winno być otoczenie opieką psychologiczno-pedagogiczną ofiary oraz zaproponowanie odpowiednich działań wychowawczych.
4. Niektóre materiały mogą zostać uznane za pornograficzne, w takim wypadku na dyrektorze szkoły/placówki ciąży obowiązek zgłoszenia incydentu policji. Rozpowszechnianie materiałów pornograficznych z udziałem nieletnich jest przestępstwem ściganym z urzędu (art. 202 Kodeksu karnego), dlatego też dyrektor szkoły/placówki jest zobowiązany do zgłoszenia incydentu policji i/lub do sądu rodzinnego. Wszelkie działania wobec sprawców incydentu powinny być podejmowane w porozumieniu z ich rodzicami lub opiekunami prawnymi.
5. Na podstawie rozmów ze sprawcą zajścia, poszkodowanym i rodzicami lub opiekunami prawnymi oraz świadkami zdarzenia, pedagog szkolny sporządza notatkę służbową. Powinna zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis

§ 13 **Niepokojące zachowania seksualne ucznia** **(w tym prostytucja, rozpowszechnianie pornografii)**

1. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły posiadający wiedzę lub przypuszczenie o niepokojących zachowaniach seksualnych ucznia powiadamia wychowawcę klasy

oraz pedagoga lub psychologa szkolnego, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą.

2. Pedagog lub psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców lub prawnych opiekunów ucznia.
3. Wychowawca wzywa rodziców lub opiekunów prawnych ucznia do Szkoły i przeprowadza rozmowę z uczniem w ich obecności oraz ustala dalsze postępowanie z dzieckiem. W sytuacji, kiedy rodzice lub prawni opiekunowie odmawiają współpracy, nie reagują na wezwanie do pojawienia się w Szkole lub zachowanie ucznia wskazuje na demoralizację (np. uprawianie nierządu, rozpowszechnianie pornografii), Dyrektor Szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny lub Policję.
4. Gdy zachowanie ucznia świadczy o popełnieniu przez niego przestępstwa (np. gwałt), psycholog szkolny w porozumieniu z Dyrektorem Szkoły po uprzednim powiadomieniu o zajściu rodziców lub opiekunów ucznia, zawiadamia policję. Psycholog sporządza ze zdarzenia notatkę.

§ 14

Ciężarna uczennica

1. Jeżeli jest to możliwe ze względów zdrowotnych, Szkoła umożliwia ciężarnej uczennicy kontynuowanie nauki na dotychczasowych, ogólnych warunkach, z możliwością wyznaczenia egzaminów klasyfikacyjnych przeprowadzonych do końca roku szkolnego.
2. Uczennica będąca w ciąży jest zobowiązana zaistniałą sytuację zgłosić wychowawcy klasy.
3. Wychowawca klasy przekazuje informację Dyrektorowi Szkoły i pedagogowi szkolnemu, który wzywa uczennicę wraz z rodzicami lub prawnymi opiekunami na rozmowę.
4. Rodzice lub prawni opiekunowie ciężarnej uczennicy składają do Szkoły wniosek o umożliwienie kontynuowania nauki z adnotacją, że w przypadku zaistniałych komplikacji zdrowotnych lub wypadku mającego ujemny wpływ na przebieg ciąży, nie będzie rościć pretensji prawnych do Dyrektora Szkoły. Do pisma należy dołączyć zaświadczenie o ciąży od lekarza specjalisty.
5. Uczennicy w ciąży przysługuje szczególna opieka wychowawcza oraz pomoc pedagogiczna i psychologiczna.
6. Uczennicę w ciąży obejmują normalne wymagania edukacyjne ujęte w rozporządzeniu o ocenianiu, klasyfikowaniu i promowaniu oraz przeprowadzaniu egzaminów, a także ujęte w Statucie Szkoły.
7. Po porodzie uczennicy przysługuje usprawiedliwiony czas nieobecności określony przez lekarza prowadzącego.

§ 15

Epizod psychotyczny ucznia

Epizod psychotyczny to zaburzenie psychiczne, które charakteryzuje nagły początek i szybki przebieg. Bez objawów ostrzegawczych, w ciągu kilku dni, najczęściej w reakcji na nieprzyjemne zdarzenie lub silny stres dochodzi do zaburzenia postrzegania rzeczywistości. Charakteryzuje go nagle i gwałtowne wystąpienie objawów psychotycznych i zaburzeń nastroju, tj.:

- omamów (halucynacji) - omamy słuchowe (głosy komentujące, dyskutujące lub rozkazujące);

- urojeń - najczęściej prześladowcze - omamy i urojenia mają wyrazisty charakter i ulegają szybkim zmianom (w ciągu dni lub nawet godzin);
- zaburzeń myślenia;
- zaburzeń napędu psychomotorycznego;
- euforii lub lęku;
- nastroju depresyjny lub chwiejnego nastroju.

Zaburzenia te ustępują w krótkim czasie i zwykle nie nawracają.

1. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły będący świadkiem wystąpienia epizodu psychotycznego u dziecka jest zobowiązany do:
  - 1.1. niepozostawiania ucznia samego;
  - 1.2. spokojnego, łagodnego reagowania wobec ucznia;
  - 1.3. odprowadzenia ucznia w spokojne miejsce, bez rozgłosu;
  - 1.4. nierozpowszechniania informacji o zdarzeniu;
  - 1.5. zawiadomienia pogotowia ratunkowego;
2. Działania naprawcze, podejmowane przez nauczycieli po powrocie ucznia do Szkoły, po wystąpieniu epizodu psychotycznego:
  - 2.1. jeżeli uczeń wraca po leczeniu szpitalnym, wychowawca zobowiązany jest do przygotowania do tego klasy, np. przez przeprowadzenie zajęć edukacyjnych dotyczących chorób psychicznych;
  - 2.2. jeżeli uczeń sobie tego nie życzy, pracownicy Szkoły nie informują o problemach zdrowotnych innych uczniów z klasy;
  - 2.3. nauczyciele zobowiązani są dostosować wymagania edukacyjne do możliwości ucznia i ewentualnych skutków ubocznych leczenia i choroby;
  - 2.4. nauczyciele i specjaliści zobowiązani są do udzielenia wsparcia rodzicom lub prawnym opiekunom, w tym wskazania na możliwość skorzystania z form pomocy dostępnych w PPP, ZOW.

§ 1

Obecność niepożądanych osób lub zwierząt na terenie Szkoły

1. Osoby trzecie bezzasadnie przebywające na terenie szkoły lub osoby zachowujące się niewłaściwie na terenie szkoły:
  - 1.1. nauczyciel lub inny pracownik Szkoły, który stwierdził bezzasadny fakt przebywania osoby trzeciej w szkole prosi o opuszczenie jej terenu, a w przypadku odmowy zawiadamia Dyrektora Szkoły;
  - 1.2. nauczyciel lub inny pracownik Szkoły, który stwierdził niewłaściwe zachowanie osoby trzeciej przebywającej w szkole stosuje słowne upomnienie, a w przypadku braku reakcji prosi o opuszczenie jej terenu i zawiadamia o zdarzeniu Dyrektora Szkoły.
2. Zwierzę na terenie Szkoły bez opieki właściciela:
  - 2.1. nauczyciel lub inny pracownik Szkoły będący świadkiem zdarzenia izoluje uczniów od zwierzęcia (uczniowie nie wychodzą z klasy, a gdy są na boisku na polecenie nauczycieli wracają do budynku Szkoły);
  - 2.2. nauczyciel lub inny pracownik Szkoły informuje Dyrektora Szkoły i podejmuje działania zmierzające do odizolowania zwierzęcia, jeśli istnieje taka potrzeba;
  - 2.3. nauczyciel lub inny pracownik Szkoły wzywa Straż Miejską, ewentualnie służby weterynaryjne, jeśli istnieje taka potrzeba.

§ 2

Ewakuacja Szkoły

1. Decyzję o ewakuacji podejmuje Dyrektor Szkoły, który o jej podjęciu niezwłocznie powiadamia wszystkich pracowników przebywających na terenie ewakuowanego odcinka.
2. Dyrektor Szkoły lub osoba przez niego wyznaczona uruchamia sygnał alarmu lokalnego, którym w szkole są trzy sygnały dzwonka, trwające około 10 sekund każdy, następujące bezpośrednio po sobie. W sytuacji braku prądu, sygnał alarmowy ogłaszany jest za pomocą gwizdka lub dzwonka ręcznego z jednoczesnym komunikatem słownym podawanym przez osoby ogłaszające alarm.
3. W pierwszej kolejności ewakuowane są osoby z pomieszczeń zagrożonych.
4. W dalszej kolejności ewakuuje się osoby poczynając od najwyższej kondygnacji. Ruch rozpoczynają osoby o ograniczonych zdolnościach poruszania się, strumień ruchu zamykają osoby sprawne fizycznie.
5. Aby ułatwić ewakuację osób z niepełnosprawnościami należy:
  - 5.1. sporządzić listę uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności;
  - 5.1. należy rozplanować zajęcia klas, w których uczą się osoby niepełnosprawne w taki sposób, by osoby te nie musiały przemieszczać się poza najniższą kondygnację naziemną budynku (przeważnie parter);
  - 5.1. przystosować drogi ewakuacyjne do poruszania się osób z różną niepełnosprawnością;
  - 5.1. wyznaczyć opiekuna osoby niepełnosprawnej na czas ewakuacji.
6. Ewakuacja odbywa się zgodnie z opracowaną instrukcją organizacji i przebiegu ewakuacji.
7. Pomieszczenia na parterze w szczególnych przypadkach mogą być opuszczane przez okna.

8. Nie należy bez potrzeby otwierać okien i drzwi, a pomieszczenia opuszczane nie powinny być zamykane na klucz.
9. Po zakończeniu ewakuacji opiekun grupy zobowiązany jest do sprawdzenia listy obecności.
10. W razie podejrzenia, że ktoś mógł pozostać w strefie zagrożonej, należy powiadomić służby ratownicze.

§ 3

Pożar w budynku Szkoły

1. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły, który zauważy pożar lub otrzyma o nim informację, natychmiast alarmuje wszystkie osoby znajdujące się w otoczeniu strefy objętej pożarem oraz Państwową Straż Pożarną lub zadzwonić pod numer alarmowy 112.
2. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły mający informację o pożarze niezwłocznie powiadamia Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły, który rozporządza użycie alarmu pożarowego sygnalizowanego przez dzwonek szkolny (3 krótkich dzwonek).
3. Należy bezzwłocznie przystąpić do gaszenia pożaru przy pomocy sprzętu gaśniczego znajdującego się w budynku, z uwzględnieniem informacji, że:
  - 3.1. nie wolno gasić ognia, którego nie jest się w stanie opanować;
  - 3.2. nie gasi się wodą urządzeń pod napięciem oraz cieczy łatwopalnych.
4. Dyrektor Szkoły zarządza ewakuację ze strefy zagrożonej.
5. Do przybycia Straży Pożarnej akcją kieruje Dyrektor Szkoły lub osoba przez niego wyznaczona. Wszyscy pracownicy muszą bezwzględnie podporządkować się poleceniom kierującego akcją, a po przybyciu odpowiednich służb – ich poleceniom.
6. Dyrektor Szkoły zleca pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu.
7. Jeżeli to możliwe, Dyrektor poleca usunąć z miejsca pożaru i bezpośredniego sąsiedztwa wszelkie znajdujące się tam materiały palne, wybuchowe, toksyczne, a także cenny sprzęt i urządzenia oraz ważne dokumenty, nośniki informacji itp.
8. Dowódcę przybyłych jednostek należy powiadomić o sytuacji i podjętych dotychczas działaniach.
9. Informacje dodatkowe:
  - 9.1. nie należy otwierać (bez wyraźnej potrzeby) drzwi i okien do pomieszczeń objętych pożarem (dopływ powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu się ognia);
  - 9.2. otwierając drzwi do pomieszczeń, w których powstał pożar, należy zachować szczególną ostrożność;
  - 9.3. nie należy wchodzić do pomieszczeń objętych pożarem, a jeśli to konieczne wchodząc trzeba zachować szczególną ostrożność, w zadymieniu poruszać się w pozycji pochylonej lub na czworakach, blisko posadzki, gdzie jest najwięcej powietrza i lepsza widoczność, aby nie stracić orientacji należy poruszać się wzdłuż ścian, poręczy, usta zasłonić np. wilgotną chustką.

§ 4

Zagrożenie chorobą zakaźną

1. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły mający podejrzenie niebezpiecznej choroby zakaźnej u ucznia, niezwłocznie powiadamia o tym Dyrektora Szkoły.
2. Dyrektor Szkoły potwierdza informację o chorobie zakaźnej u dyżurującego inspektora sanitarnego, z którym ustala sposób postępowania.
3. Dyrektor Szkoły zawiadamia organ prowadzący oraz Dolnośląskiego Kuratora Oświaty.
4. Dyrektor Szkoły nadzoruje przestrzeganie zaleceń służb sanitarnych przez pracowników Szkoły i uczniów.
5. Dyrektor Szkoły przygotowuje informację dla uczniów i rodziców przy współpracy Państwowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu.
6. Dyrektor organizuje (w razie potrzeby) spotkanie z rodzicami i z lekarzem chorób zakaźnych lub pracownikiem Państwowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej we Wrocławiu.

§ 5

Wypadek skażenia chemicznego lub biologicznego Szkoły

Przez zagrożenie chemiczne i biologiczne rozumiane jest uwolnienie niebezpiecznych dla ludzi i środowiska pierwiastków chemicznych oraz ich związków, mieszanin lub roztworów występujących w środowisku lub powstałych w wyniku działalności człowieka. Zagrożenie może wynikać także ze stosowania broni biologicznej, w której ładunki bojowe są wypełnione mikroorganizmami chorobotwórczymi: bakteriami (wąglik, bruceloza etc.) wirusami (ospa, gorączki krwotocznej, zapalenia mózgu, wirusa HIV), toksynami (rycyna, toksyna otulinowa), grzybami lub pierwotniakami.

1. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły informuje Dyrektora Szkoły, a on lub osoba przez niego wyznaczona alarmuje wszystkich przebywających na terenie Szkoły, a także rozporządza ewakuację osób przebywających na zewnątrz, do budynku Szkoły, zalecając przemieszczanie się pod wiatr oraz poprzecznie do kierunku wiatru.
2. Dyrektor Szkoły lub osoba przez niego wyznaczona natychmiast po ogłoszeniu alarmu powiadamia policję, straż pożarną, pogotowie ratunkowe, kładąc szczególny nacisk na zawarcie w tym powiadomieniu informacji o charakterze potencjalnego ataku.
3. Przebywając w budynku Szkoły należy zamknąć okna i drzwi, nie dopuszczać do przecieków, a także w miarę możliwości gromadzić podręczne środki ratownicze i odtrutki (maski, pyłowe, gazę, watę, kwas octowy, sok cytrynowy, oliwę jadalną, wodę, wodę utlenioną, mydło, olej parafinowy, środki pobudzające krążenie, spirytus do zmywania skóry) i przygotować wilgotne tampony do ochrony dróg oddechowych.
4. Nie należy dotykać ani wąchać podejrzanych przedmiotów, nie sprzątać proszku, nie ścierać cieczy, aby zapobiec rozprzestrzenianiu się substancji przykryć ją (np. kocem). Jeśli miał miejsce kontakt z substancją, należy: umyć dokładnie ręce wodą i mydłem, zdjąć ubranie, które miało kontakt z podejrzaną substancją i włożyć do plastikowego worka.
5. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły sporządza listę osób, które miały lub mogły mieć kontakt z podejrzaną substancją albo znalazły się w odległości około 5 m od niej. Listę

przekazuje policji.

6. Nauczyciele i inni pracownicy Szkoły powstrzymują się od picia, spożywania posiłków oraz prac wymagających dużego wysiłku, a także skłaniają do tego uczniów.
7. Nauczyciele wraz z uczniami opuszczają pomieszczenie, w którym stwierdzono obecność podejrzanego substancji. Dyrektor Szkoły izoluje budynek Szkoły wraz ze wszystkimi obecnymi wewnątrz osobami od bezpośredniego otoczenia przygotowując się do ewentualnej kwarantanny.
8. Do chwili odwołania alarmu lub zarządzenia ewakuacji nie wolno opuszczać uszczelnionych pomieszczeń, przebywać w pobliżu okien i innych otworów wentylacyjnych. Należy oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.
9. Należy oczekiwać na pojawienie się odpowiednich służb i postępować zgodnie z otrzymanymi od nich wytycznymi.

§ 6

Atak terrorystyczny na terenie Szkoły

1. Wtargnięcie napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych.
  - 1.1. Jeżeli nie ma możliwości ucieczki, należy ukryć się i zamknąć drzwi na klucz.
  - 1.2. Należy wyciszyć i uspokoić uczniów - wszelkie dźwięki wydostające się z sal lekcyjnych mogą spowodować próbę wejścia napastnika do pomieszczenia lub ostrzelanie sali lekcyjnej przez drzwi czy ścianę.
  - 1.3. Konieczne jest otoczenie opieką uczniów, zwłaszcza tych, którzy specyficznie reagują na stres i mogą mieć problemy z opanowaniem emocji.
  - 1.4. Należy nakazać bezwzględnie wyciszyć lub/i wyłączyć telefony - niespodziewane sygnały telefonów mogą zdradzić obecność osób wewnątrz zamkniętych pomieszczeń i zachęcić napastnika do wejścia.
  - 1.5. Należy poinformować policję wysyłając informację tekstową (SMS) o zaistniałej sytuacji, w przypadku wtargnięcia napastnika do Szkoły niezbędnym jest natychmiastowe przekazanie informacji policji.
  - 1.6. Konieczne jest zasłonięcie zasłon i zgaszenie światła - należy zaciemnić salę, aby utrudnić obserwację osób zabarykadowanych w salach lekcyjnych przez osoby współpracujące z napastnikami, a znajdujące się na zewnątrz obiektu szkolnego.
  - 1.7. Nie należy przemieszczać się - przemieszczanie się może powodować dźwięki lub cień, które mogą zostać zauważone przez napastników.
  - 1.8. Należy stanąć poniżej linii okien i zejść ze światła drzwi - przebywanie w świetle drzwi rzuca cień i może zostać zauważone przez napastników.
  - 1.9. Należy zejść z linii strzału i położyć się na podłodze.
  - 1.10. Jeżeli padną strzały, nie należy podnosić głosu - napastnicy oddając na ślepo strzały przez zamknięte drzwi chcą sprowokować krzyki.
  - 1.11. Nie wolno otwierać nikomu drzwi - interweniujące oddziały policji w przypadku takiej konieczności same otworzą drzwi.
  - 1.12. W przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia powinno się podjąć

walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia.

2. Wtargnięcie napastników do obiektu i/lub bezpośredni kontakt z napastnikami.
  - 2.1. Nauczyciele i inni pracownicy Szkoły powinni poddać się woli napastników i wykonywać ich polecenia, a także polecić to uczniom.
  - 2.2. Nauczyciele i inni pracownicy Szkoły powinni starać się zwrócić uwagę napastników na fakt, że mają do czynienia z ludźmi, przez personifikowanie siebie i innych (zwracanie się do uczniów po imieniu).
  - 2.3. Nauczyciele i inni pracownicy Szkoły powinni pytać się napastników o pozwolenie, np. gdy chcą zwrócić do uczniów z poleceniem.
  - 2.4. Nauczyciele i inni pracownicy Szkoły powinni starać się zapamiętać szczegóły dotyczące porwawczy i otoczenia (informacje te mogą okazać się cenne dla służb ratowniczych).
  - 2.5. Nauczyciele i inni pracownicy Szkoły powinni starać się uspokoić uczniów, a także próbować opanować własne emocje.
  - 2.6. Dopóki nie zostanie wydane polecenie wyjścia nauczyciele i inni pracownicy Szkoły powinni ograniczyć uczniom możliwość wychodzenia z pomieszczenia oraz wyglądania przez drzwi i okna, powinni natomiast nakazać dzieciom położyć się na podłodze.
  - 2.7. W momencie podjęcia działań zmierzających do uwolnienia, nauczyciele i inni pracownicy Szkoły bezwzględnie powinni wykonywać polecenia grupy antyterrorystycznej.
  - 2.8. Po zakończeniu akcji przez grupę antyterrorystyczną, nauczyciele i inni pracownicy Szkoły mają obowiązek sprawdzić obecność uczniów, celem upewnienia się, czy wszyscy opuścili budynek, a o nieobecnych uczniach muszą bezzwłocznie poinformować Policję.
  - 2.9. Wszyscy uczniowie, po zakończeniu akcji muszą zostać odebrani przez rodziców lub prawnych opiekunów, albo osoby przez nich upoważnione.
3. Użycie broni palnej na terenie Szkoły.
  - 3.1. W sytuacji bezpośredniego kontaktu z napastnikiem nauczyciel lub inny pracownik Szkoły powinien:
    - 3.1.1.1. nakazać uczniom położyć się na podłodze i starać się uspokoić;
    - 3.1.1.2. dopilnować, aby uczniowie nie odwracali się tyłem do napastników, w przypadku polecenia przemieszczania się;
    - 3.1.1.3. jeżeli terroryści wydają polecenia, dopilnować, aby uczniowie wykonywali je spokojnie;
  - 3.2. Jeżeli to możliwe nauczyciel lub inny pracownik Szkoły powinien zadzwonić pod numer alarmowy. Należy nie rozłączać się i relacjonować sytuację.
  - 3.3. Po opanowaniu sytuacji nauczyciel lub inny pracownik Szkoły powinien:
    - 3.3.1. upewnić się o liczbie osób poszkodowanych i sprawdzić czy strzały z broni palnej nie spowodowały innego zagrożenia (np. pożaru);
    - 3.3.2. zadzwonić lub wyznaczyć osobę, która zadzwoni pod jeden z numerów alarmowych;
    - 3.3.3. udzielić pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym;
    - 3.3.4. w przypadku, gdy ostrzał spowodował inne zagrożenie podjąć odpowiednie

do sytuacji działania;

3.3.5. zapewnić osobom uczestniczącym w zdarzeniu pomoc psychologiczną.

§ 7

Zagrożenie bombowe

1. Postępowanie w przypadku podejrzenia występowania zagrożenia bombowego:
  - 1.1. nie ma wyraźnych znaków ostrzegawczych o możliwości wystąpienia zamachu lub są one trudno dostrzegalne, jednak zainteresowania i uwagi wymagają ze strony nauczycieli lub innych pracowników Szkoły wymagają:
    - 1.1.1. nietypowe zachowania osób, pozostawione bez opieki przedmioty (typu teczki, paczki itp.), osoby ubrane nietypowo do występującej pory roku;
    - 1.1.2. samochody, a w szczególności furgonetki, parkujące w nietypowych miejscach (miejscach organizowania imprez i uroczystości).
  - 1.2. należy pamiętać, że terrorysta nie zawsze musi być odmiennej narodowości i wyróżniać się z tłumu szczególnym wyglądem.
  - 1.3. o swoich spostrzeżeniach nauczyciel lub inny pracownik Szkoły powinien niezwłocznie poinformować Dyrektora Szkoły, a ten odpowiednie Straż Miejską lub Policję.
2. Postępowanie w przypadku przyjęcia informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego:
  - 2.1. Podczas telefonicznego przyjęcia zgłoszenia nauczyciel lub inny pracownik Szkoły przyjmujący zgłoszenie powinien starać się zapamiętać jak najwięcej z rozmowy, zwracając uwagę również na szczegóły dotyczące głosu rozmówcy oraz dźwięki w tle, a jeśli istnieje taka możliwość należy nagrać rozmowę. Nie należy pierwszemu odkładać słuchawki. Jeżeli istnieje możliwość identyfikacji numeru dzwoniącego należy go zapisać i przekazać odpowiednim służbom.
  - 2.2. W przypadku przyjęcia zgłoszenia w formie pisemnej nauczyciel lub inny pracownik Szkoły powinien zabezpieczyć ją i uniemożliwić dotykanie jej przez osoby trzecie. Niezwłocznie należy przekazać ją Policji.
3. Postępowanie w przypadku znalezienia lub wyrycia podejrzanego przedmiotu, przypominającego ładunek wybuchowy:
  - 3.1. nie należy dotykać podejrzanego przedmiotu;
  - 3.2. należy zadzwonić pod numer alarmowy, a także powiadomić o zagrożeniu Dyrektora Szkoły, personel i uczniów, w sposób nie wywołujący paniki;
  - 3.3. należy zabezpieczyć rejon zagrożenia w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym.
4. Postępowanie po otrzymaniu informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego:
  - 4.1. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły, który przyjął zgłoszenie lub ujawniła przedmiot niewiadomego pochodzenia, co do którego istnieje podejrzenie, że może on stanowić zagrożenie dla osób i mienia, niezwłocznie zgłasza ten fakt służbom odpowiedzialnym za bezpieczeństwo (Policja, Straż Gminna) oraz Dyrektorowi Szkoły. Informacji takiej nie należy przekazywać niepowołanym osobom, gdyż jej niekontrolowane rozpowszechnienie może doprowadzić do paniki i w konsekwencji utrudnić przeprowadzenie sprawnej ewakuacji osób z zagrożonego miejsca.

- 4.2. Dyrektor Szkoły informuje o zdarzeniu Kuratorium Oświat, a także niezwłocznie powiadamia odpowiednie służby: Policję, Straż Gminną, Urząd Miasta, a także przeprowadza ewakuację budynku zgodnie z procedurami i instruuje uczniów o konieczności zabrania ze sobą rzeczy osobistych.
- 4.3. Dyrektor Szkoły, nauczyciel lub inny pracownik Szkoły zawiadamiając Policję przekazuje informacje:
  - 4.3.1. rodzaj zagrożenia i źródło informacji o zagrożeniu (informacja telefoniczna, ujawniony podejrzany przedmiot);
  - 4.3.2. treść rozmowy z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego;
  - 4.3.3. ewentualny numer telefonu, na który przekazano informację o zagrożeniu oraz dokładny czas jej przyjęcia, adres, numer telefonu i nazwisko osoby zgłaszającej, opis miejsca i wygląd ujawnionego przedmiotu;
  - 4.3.4. wskazane jest uzyskanie od policji potwierdzenia przyjętego zgłoszenia.
5. Ogłoszenie alarmu bombowego oraz procedury postępowania w czasie zagrożenia bombowego;
  - 5.1. do czasu przybycia policji akcją kieruje Dyrektor Szkoły lub osoba przez niego wyznaczona.
  - 5.2. na miejsce zagrożenia incydem bombowym Dyrektor Szkoły lub osoba przez niego wyznaczona wzywa służby pomocnicze takie jak: pogotowie ratunkowe, policja, straż pożarna, pogotowie gazowe, pogotowie wodno-kanalizacyjne, pogotowie energetyczne;
  - 5.3. po przybyciu policji na miejsce incydentu bombowego, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją - nauczyciele i inni pracownicy Szkoły bezwzględnie powinni wykonywać polecenia policjantów;
  - 5.4. przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia ładunku wybuchowego, użytkownicy pomieszczeń służbowych powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie, pod kątem obecności przedmiotów nieznanego pochodzenia;
  - 5.5. pomieszczenie ogólnodostępne (korytarz, klatki schodowe, toalety) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu, sprawdzają i przeszukują służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo w danej instytucji;
  - 5.6. podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać, o ich lokalizacji należy powiadomić Dyrektora Szkoły oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo - identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne policji;
  - 5.7. po ogłoszeniu ewakuacji, należy zabrać rzeczy osobiste i starać się zachować spokój i opanowanie.
6. Postępowanie po wybuchu ładunku wybuchowego:
  - 6.1. Dyrektor Szkoły lub osoba przez niego wyznaczona sprawdza bezpieczeństwo dróg i rejonów ewakuacyjnych oraz zarządza ewakuację zgodnie z obowiązującą instrukcją, ocenia ilość osób poszkodowanych i upewnia się, jakiego rodzaju zagrożenia spowodował wybuch;
  - 6.2. Dyrektor Szkoły, nauczyciel lub inny pracownik Szkoły zawiadamia telefonicznie odpowiednie służby;

- 6.3. nauczyciele i inni pracownicy Szkoły udzielają pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym;
- 6.4. w przypadku, gdy wybuch spowodował inne zagrożenie, nauczyciele i inni pracownicy Szkoły podejmują działania odpowiednie do sytuacji;
- 6.5. po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie należy stosować się do ich zaleceń.

§ 8

Zabójstwo ucznia

1. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły niezwłocznie powiadamia o zdarzeniu Dyrektora lub Wicedyrektora Szkoły.
2. Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły powiadamia Policję i pogotowie ratunkowe oraz zabezpiecza miejsce zdarzenia do czasu przyjazdu odpowiednich służb.
3. Dyrektor Szkoły wyznacza osobę do jak najszybszego powiadomienia rodziny o śmierci dziecka. Nie należy udzielać informacji mediom, dopóki o śmierci nie powiadomi się rodziców lub prawnych opiekunów. Należy stosować procedury §11 i §20.
4. Dyrektor Szkoły w miarę możliwości organizuje pomoc i wsparcie rodzinie zmarłego, w razie potrzeby powiadamia pogotowie ratunkowe.
5. Pedagog szkolny powiadamia Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną i organizuje pomoc psychologiczną uczniom i nauczycielom.
6. Dyrektor Szkoły organizuje pracę Szkoły w taki sposób, aby możliwy był proces interwencji kryzysowej – udzielenie wsparcia psychologicznego uczniom, pomoc w odreagowaniu traumatycznych przeżyć.

§ 9

Zamach samobójczy ucznia

1. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły, posiadający wiedzę o potencjalnym zamachu samobójczym podejmuje się:
  - 1.1. ustalenia i potwierdzenia rodzaju zdarzenia;
  - 1.2. doprowadzenia ucznia go w ustronne miejsce i niepozostawianie samemu;
  - 1.3. usunięcia wszystko, co może ułatwić uczniowi realizację zamiaru;
  - 1.4. wezwania służb ratowniczych (pogotowie, policja), jeśli jest taka potrzeba;
  - 1.5. zawiadomienia Dyrektora Szkoły;
  - 1.6. poinformowania wychowawcy i pedagoga lub psychologa szkolnego;
2. Wychowawca klasy zawiadamia rodziców lub prawnych opiekunów ucznia.
3. Psycholog szkolny dokonuje diagnozy ryzyka ponowienia zamachu uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi. Podejmuje próbę zmobilizowania rodziny, aby udzieliła wsparcia bliskiemu, zapewniła mu bezpieczeństwo, wzmocniła wzajemne więzi. Konsultuje dalszą strategię z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną lub placówką opieki zdrowotnej.

§ 10

Żaloba po śmierci ucznia

1. Dyrektor Szkoły zawiadamia nauczycieli i innych pracowników Szkoły na temat śmierci ucznia.
2. Psycholog i pedagog szkolny informują nauczycieli oraz wychowawców na temat sposobów przeprowadzania rozmów z uczniami, uwzględniając elementy odreagowywania sytuacji trudnych.
3. Wychowawcy informują uczniów o zdarzeniu na forum klasy, jeśli istnieje taka potrzeba. Monitorują stan psychiczny uczniów, zwracając szczególną uwagę na dzieci, u których stwierdza się silną reakcję emocjonalną. Konsultują sytuację z pedagogiem i psychologiem szkolnym.
4. Dyrektor Szkoły stwarza możliwość uczestniczenia uczniów w ceremoniach pogrzebowych.
5. Pedagog i psycholog ułatwiają kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

§ 11

Konieczność zawiadomienia o śmierci ucznia

1. śmierci ucznia rodziców lub opiekunów zawiadamia Dyrektor Szkoły lub osoba przez niego wyznaczona. Powiadamianie powinno się odbywać bezpośrednio, w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i osób jej najbliższych.
2. Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się przez co najmniej dwie osoby. Jedna udziela informacji, druga obserwuje reakcję osoby powiadamianej. Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.
3. Zawiadomienie powinno być możliwie jak najprostsze. Powinno się wyrazić współczucie i zrozumienie. Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego.
4. Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Udzielane informacje powinny być proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych, odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.
5. Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawić rodziny i bliskich zmarłego samych, bez opieki. Należy podać adresy instytucji udzielających wsparcia.
6. Rodzina ucznia nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Obowiązek informowania leży po stronie personelu Szkoły.

§ 12

Podejrzenie, że uczeń wychowuje się w rodzinie dysfunkcyjnej

1. Nauczyciel lub specjalista mający podejrzenie, że uczeń wychowuje się w rodzinie dysfunkcyjnej powiadamia Dyrektora Szkoły oraz wychowawcę i pedagoga szkolnego.
2. Pedagog lub psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem i sporządza z niej notatkę.
3. Pedagog lub psycholog szkolny wzywa do Szkoły rodziców lub prawnych opiekunów ucznia oraz informuje ich o konsekwencjach prawnych związanych z dysfunkcjami rodziny.
4. Nauczyciele i specjaliści monitorują stan ucznia i funkcjonowania jego rodziny w okresie późniejszym.

5. W sytuacji, gdy problem się powtarza, nasila lub zagrożone jest życie i zdrowie dziecka, Dyrektor Szkoły kieruje wnioskiem do sądu, prokuratury lub na policję.

§ 13

Przemoc psychiczna lub fizyczna pozaszkolna względem ucznia

1. W przypadku zgłoszenia przez ucznia lub zauważenia przez nauczyciel lub innego pracownika Szkoły śladów przemocy fizycznej u ucznia, pracownik zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym fakcie wychowawcę, pedagoga lub innego specjalistę oraz Dyrektora Szkoły.
2. Pedagog lub psycholog szkolny przeprowadza rozmowę z uczniem, z której sporządza notatkę, a także prosi pielęgniarkę szkolną o pomoc w dokonaniu wywiadu lub podejmuje inne przewidziane prawem czynności zmierzające do rozpoznania sprawy.
3. Ogólnych oględzin dokonuje pielęgniarka szkolna lub osoby wyznaczone przez Dyrektora, sporządzając odpowiednią notatkę, zgodnie ze wzorem:
*3.1. Dnia ..... na ciele dziecka ..... stwierdzono krwawe
wybroczyny w okolicach ....., zasinienia w okolicach .....*
4. W zależności od stanu zdrowia dziecka, wychowawca lub specjalista zawiadamia rodziców lub prawnych opiekunów, ewentualnie wzywa pogotowie ratunkowe i powiadamia policję.
5. W zależności od zaistniałej sytuacji wychowawca, pedagog lub psycholog rozmawia z rodzicami lub opiekunami prawnymi ucznia.
6. W szczególnych przypadkach zawiadamiana jest Policja oraz Sąd Rodzinny (sporządzany jest wniosek o wgląd w sytuację rodzinną) lub zakładana jest Niebieska Karta.

§ 14

Przypadki pedofilii

1. Osobą odpowiedzialną za podjęcie i koordynowanie działań w przypadku podejrzenia przypadków pedofilii w Szkole jest Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły, a w przypadku ich nieobecności – osoba przez nich upoważniona.
2. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły posiadający informację o przydatku pedofilii zawiadamia Dyrektora Szkoły.
3. Wychowawcy oraz pedagog szkolny podejmują działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania potencjalnego zagrożenia oraz uzyskania informacji o osobach, które mogą stwarzać zagrożenie. W przypadku stwierdzenia, że uczeń był molestowany, bezzwłocznie powiadamiają rodziców lub prawnych opiekunów ucznia oraz policję.
4. Psycholog szkolny przeprowadza indywidualną rozmowę z uczniem, ustalając przyczyny i okoliczności zdarzenia oraz udzielając mu wsparcia.
5. Dyrektor Szkoły w porozumieniu z rodzicami lub prawnymi opiekunami ustala działania w celu zapewnienia opieki nad uczniem.

§ 15

Nagła niedyspozycja zdrowotna ucznia

Przez nagłą niedyspozycję zdrowotną ucznia rozumie się wysoką gorączkę, dolegliwości żołądkowe i bólowe, duszności, krótkotrwałe omdlenia i zasłabnięcia lub inne trudności zdrowotne zagrażające jego dobrostanowi.

1. Nauczyciel prowadzący zajęcia lub nauczyciel dyżurujący dokonuje wstępnej oceny sytuacji, zapewnia uczniowi opiekę i udziela pierwszej pomocy, a w razie potrzeby wzywa pielęgniarkę szkolną.
2. Pielęgniarka określa stan zdrowia ucznia i w razie konieczności informuje rodziców lub prawnych opiekunów ucznia oraz ustala dalszą opiekę nad nim.
3. W przypadku nieobecności pielęgniarki, nauczyciel powiadamia o zaistniałej sytuacji sekretariat Szkoły. Osoba odbierająca informację powiadamia wychowawcę i rodziców lub prawnych opiekunów oraz ustala sposób odebrania ucznia ze Szkoły.
4. Do momentu odebrania ucznia przez rodzica lub prawnego opiekuna albo, jeśli jest to konieczne - przyjazdu pogotowia ratunkowego - uczeń pozostaje pod opieką nauczyciela lub innej osoby wyznaczonej przez Dyrektora Szkoły.
5. W przypadku, gdy istnieje obawa, że zagrożone jest zdrowie i życie ucznia, nauczyciel wzywa pogotowie ratunkowe, zawiadamia Dyrektora Szkoły i rodziców lub prawnych opiekunów ucznia.
6. Jeśli uczeń odczuwa niedyspozycję zdrowotną w pierwszej kolejności powinien zgłosić się do pielęgniarki szkolnej, następnie do wychowawcy, Wicedyrektora i Dyrektora Szkoły.
7. Jeśli jest konieczne przewiezienie ucznia do szpitala:
  - 7.1. uczniowi w drodze do szpitala towarzyszy rodzic lub opiekun prawny;
  - 7.1. w przypadku niemożności udziału rodzica lub opiekuna prawnego, uczniowi w drodze do szpitala towarzyszy (w kolejności dyspozycyjności): pedagog, psycholog, wychowawca lub wyznaczony przez Dyrektora Szkoły inny pracownik.
8. Nauczyciel lub pielęgniarka, gdy jest obecna, sporządza notatkę służbową.

§ 16

Wypadek ucznia w trakcie zajęć szkolnych

Przez wypadek ucznia rozumie się nagłe zdarzenie powodujące uraz, wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło w czasie pozostawiania ucznia pod opieką Szkoły, na terenie szkoły lub poza nim (wycieczki, wyjścia pod opieką nauczycieli itp.).

1. Nauczyciel lub inny pracownik Szkoły będący świadkiem wypadku niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, udziela pierwszej pomocy, powiadamia pielęgniarkę szkolną, a w razie zagrożenia zdrowia i życia wzywa pogotowie ratunkowe. Ze zdarzenia pracownik Szkoły będący świadkiem zdarzenia sporządza protokół powypadkowy.
2. Jeśli nauczyciel będący świadkiem zdarzenia ma w tym czasie zajęcia z klasą, prosi o nadzór nad swoją klasą innego nauczyciela lub specjalistę, znajdującego się w najbliższej sali.

3. Nauczyciel lub pielęgniarka szkolna o wypadku niezwłocznie powiadamia rodziców lub prawnych opiekunów, a w przypadku ciężkiego wypadku również Dyrektora Szkoły.
4. Rodzic lub prawny opiekun ucznia powinien niezwłocznie przybyć do Szkoły i odebrać ucznia, a w razie konieczności jechać z nim do szpitala.
5. W przypadku braku kontaktu z rodzicami lub prawnymi opiekunami albo niemożności ich przybycia uczniowi w drodze do szpitala towarzyszy (w kolejności): pedagog, psycholog, wychowawca lub wyznaczony przez dyrektora inny pracownik Szkoły.
6. Nauczyciel informuje o okolicznościach wypadku pielęgniarkę, która sporządza protokół wypadku. Jeśli pielęgniarka jest nieobecna, nauczyciel sporządza notatkę służbową.
7. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone i wyprowadza pozostałych uczniów z pomieszczenia. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin.
8. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym, Dyrektor Szkoły (lub upoważniony przez niego pracownik) zawiadamia niezwłocznie prokuratora, policję i kuratora oświaty.
9. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, Dyrektor Szkoły (lub upoważniony przez niego pracownik) zawiadamia niezwłocznie Państwowego Inspektora Sanitarnego.
10. Jeśli wypadek zdarzyłby się w godzinach, gdy Dyrektor Szkoły jest nieobecny, nauczyciel decyduje sam o postępowaniu. W każdym trudniejszym przypadku wzywa pogotowie ratunkowe oraz telefonicznie zawiadamia Dyrektora Szkoły, a następnie rodziców lub prawnych opiekunów.
11. Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy poza terenem Szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje kierownik wycieczki i odpowiada za nie.
12. O każdym wypadku Dyrektor Szkoły zawiadamia niezwłocznie:
  - 12.1. inspektora bezpieczeństwa i higieny pracy;
  - 12.2. organ prowadzący Szkołę.

§ 17

Udzielanie uczniom pierwszej pomocy przedlekarskiej

1. Pierwszej pomocy przedlekarskiej udziela uczniom głównie wykwalifikowana pielęgniarka szkolna.
2. Pod nieobecność pielęgniarki szkolnej pomocy uczniom udzielają nauczyciele, którzy przeszli kurs udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej.
3. Podanie jakiegokolwiek doustnego środka farmakologicznego jest dopuszczalne tylko i wyłącznie po konsultacji z rodzicem lub prawnym opiekunem ucznia albo lekarzem.
4. W sytuacji udzielania pomocy przez nauczyciela prowadzącego w tym samym czasie zajęcia dydaktyczno-wychowawczo-opiekuńcze z większą grupą uczniów, jest on zobowiązany do ustalenia opiekuna dla pozostałych uczniów.
5. W przypadku małej skuteczności udzielanej pomocy, należy bezzwłocznie poinformować Dyrektora Szkoły. Dyrektor lub upoważniona przez niego osoba natychmiast powiadamia rodziców lub prawnych opiekunów ucznia oraz w razie konieczności pogotowie ratunkowe.
6. Rodzice lub prawni opiekunowie albo lekarz pogotowia ratunkowego, po przybyciu do Szkoły przejmują odpowiedzialność za ucznia. Szkoła udziela tym osobom wszelkiej koniecznej pomocy.

§ 18

Zatrzymanie nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego w Szkole

1. Funkcjonariusz Policji przedstawia Dyrektorowi Szkoły powód przybycia i okazuje się legitymacją służbową.
2. Dyrektor Szkoły zapisuje dane osobowe i numer legitymacji służbowej policjanta, celem sporządzenia własnej dokumentacji.
3. Funkcjonariusz Policji informuje Dyrektora o zamiarze zatrzymania ucznia.
4. Pedagog szkolny lub nauczyciel sprowadza nieletniego do gabinetu Dyrektora, gdzie policjant informuje go o przyczynach przybycia i czynnościach, jakie zostaną wykonane w związku ze sprawą np. przesłuchanie, okazanie.
5. Funkcjonariusz Policji informuje rodziców lub opiekunów prawnych ucznia o wykonanych czynnościach i zobowiązuje ich do przybycia do Szkoły, komendy lub komisariatu policji, celem uczestniczenia w czynnościach.
6. Dyrektor Szkoły informuje telefonicznie rodziców lub opiekunów prawnych o podjętych działaniach względem ich dziecka przez Policję. W przypadku braku kontaktu telefonicznego sporządza pisemną informację i przesyła do miejsca ich zamieszkania.
7. W przypadku niemożności uczestnictwa rodziców lub opiekunów prawnych w przesłuchaniu nieletniego, Dyrektor Szkoły wyznacza wychowawcę, nauczyciela lub specjalistę do uczestnictwa w czynnościach, które są przeprowadzane w szkole lub w jednostce Policji.
8. Po wykonaniu czynności funkcjonariusz policji za pisemnym potwierdzeniem odbioru przekazuje nieletniego rodzicom lub opiekunowi prawnemu. W przypadku, gdy czynności wykonywane są w obecności pracownika Szkoły, po ich zakończeniu policja odwozi ich do Szkoły lub miejsca zamieszkania.
9. W przypadku zaistnienia przesłanek do zatrzymania ucznia w Policyjnej Izbie Dziecka policjant informuje o tym rodziców lub opiekunów prawnych oraz pedagoga szkolnego.
10. Przy realizacji czynności związanych z zatrzymaniem nieletniego ucznia na terenie Szkoły należy zachować dyskrecję.

§ 19

Informacja o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu na terenie Szkoły

1. Dyrektor, Wicedyrektor Szkoły lub pedagog przyjmując informację o przestępstwie (wykroczeniu), zapewnia dyskrecję przekazującemu informację przez wysłuchuje go bez świadków i o ile to możliwe, w pomieszczeniu zamkniętym. Odnotowuje personalia uczestników i świadków, godzinę zgłoszenia. Zawiadamia policję.
11. Osoba przyjmująca informację o przestępstwie (wykroczeniu) zapewnia, w miarę potrzeby, niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym.
12. Dyrektor lub Wicedyrektor Szkoły sprawdza w dostępny sposób, w tym przez rozmowę ze świadkami zdarzenia, wiarygodność informacji. Ocenia, czy miało ono miejsce w trakcie zajęć szkolnych.

- 3.1. jeżeli uczeń podaje świadków, to w rozmowie z jak najmniejszą ilością świadków uwiarygodnić informację,
- 3.2. sprawdza, czy zdarzenie zaistniało na terenie Szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników.
- 13 W przypadku braku wątpliwości, co do faktu zaistnienia zdarzenia, o ile jest to konieczne i możliwe, należy zatrzymać do czasu przybycia Policji ofiarę przestępstwa i jego sprawcę. O fakcie zatrzymania bezwzględnie należy powiadomić rodziców lub opiekunów prawnych.
- 14 Nie należy zatrzymywać sprawcy czynu z wykorzystaniem przymusu fizycznego, ale w ramach swojego autorytetu spowodować, by pozostał pod opieką pedagoga szkolnego, wychowawcy klasy lub nauczyciela w oddzielnym pomieszczeniu do chwili przybycia policji.
- 15 Jeżeli sprawców jest kilku, w miarę możliwości, należy umieścić ich w oddzielnych pomieszczeniach, a ofiarę odizolować od sprawców.
- 16 W przypadku odnalezienia rzeczy pochodzących z przestępstwa lub służących do popełnienia przestępstwa należy je zabezpieczyć.
- 17 Postanowienia dodatkowe:
  - 8.1. Nie należy konfrontować uczestników zdarzenia, dążyć do ich pojednania itp.;
  - 8.2. Bezwzględnie nie należy dokonywać przeszukania własności uczniów.

§ 20

Kontaktowanie się z mediami w sytuacjach kryzysowych

1. Dyrektor Szkoły osobiście kontaktuje się z mediami lub wyznacza do tego osobę. Nikt poza Dyrektorem lub wyznaczoną przez niego osobą nie udziela wywiadów.
2. Osoba kontaktująca się z mediami przygotowuje wypowiedzi, m.in. na pytania:
  - 2.1. dlaczego doszło do sytuacji kryzysowej?;
  - 2.2. jakie są lub mogą być jej skutki?;
  - 2.3. kto jest odpowiedzialny, kto jest sprawcą?;
  - 2.4. kto może na tym zyskać, a kto stracić?;
  - 2.5. czy może dojść do zaostrzenia sytuacji?;
  - 2.6. czy możliwe są reperkusje polityczne?;
  - 2.7. czy kryzys jest fragmentem czegoś większego?
3. Osoba kontaktująca się z mediami stosuje się do następujących wskazówek:
  - 3.1. mów pierwszy o złych wiadomościach;
  - 3.2. bądź absolutnie pewien faktów i stwierdzeń, o których informujesz;
  - 3.3. bezwzględnie zachowaj spójność przekazu;
  - 3.4. nie upubliczniaj informacji dotyczących bezpieczeństwa, objętych tajemnicą;
  - 3.5. analizuj dane;
  - 3.6. nie spekuluj i nie stawiaj hipotez;
  - 3.7. reaguj zdecydowanie na plotki, dementując je;
  - 3.8. zachowuj spokój i nie licz na wyrozumiałość oczekujących informacji;
  - 3.9. informuj, że Dyrektor Szkoły kontroluje sytuację;
  - 3.10. nie ujawniaj nazwisk ofiar zanim nie dowie się o tym ich rodzina;

- 3.11. wyrażaj troskę z powodu strat, cierpień, ofiar, zniszczeń, nawet gdyby były nieuniknione i najbardziej uzasadnione.
4. Komunikując się z mediami, pracownik Szkoły ma do wyboru określone strategie, zamieszczone w tabeli 1. Wybór strategii należy do Dyrektora i osób go wspierających.

Tabela 1. Strategie postępowania. Komunikacja w sytuacji kryzysowej.

KOMUNIKACJA W SYTUACJI KRYZYSOWEJ	
STRATEGIE POSTĘPOWANIA	
ZALETY	WADY
OBRONA PRZEZ ATAK – zdecydowany sprzeciw wobec żądań i oskarżeń, trzymanie się swojego stanowiska, zachowania konfrontacyjne, uderzenie z wyprzedzeniem	
– determinacja odstrasza na przyszłość; – atak jednocy;	– eksplozja napięcia; – utrudniony powrót do innych postaw; – nieuniknione ofiary; – negatywny wizerunek;
DEPRECJACJA – zignorowanie sprawy, przedstawienie jej jako błażej, niewartej jakiegokolwiek dyskusji, komunikaty ograniczone do bardzo lakonicznych.	
– złagodnienie krytyki wraz z upływem czasu;	– możliwość nieadekwatnej oceny sytuacji;
MILCZENIE – niekomentowanie i nieodpowiadanie na oskarżenia i żądania otoczenia, unikanie wszelkich okazji do konfrontacji	
– nie dajemy pożywki „wrogom”;	– podatność na sprowokowanie; – możliwa negatywna ocena otoczenia;
SZUM INFORMACYJNY – gubienie sprawy kryzysowej w mnogości przekazywanych opinii publicznej informacji, zarzucanie jej komunikatami, które tylko w niewielkim stopniu dotyczą istoty problemu, przejawianie wysokiej aktywności, utrzymywanie w swoich rękach pełnej inicjatywy w reakcjach komunikacyjnych	
– niemożność zarzucenia złej woli;	– możliwość przekazania sprzecznych komunikatów; – duża ilość materiałów stwarza możliwość różnorodnych interpretacji;
AWANTURA ZASTĘPCZA – wywoływanie lub wskazanie innego problemu, dzięki czemu uwaga opinii publicznej odwraca się od sytuacji kryzysowej	
– odwrócenie uwagi otoczenia od sytuacji kryzysowej, daje możliwość efektywniejszego przygotowania adekwatnej strategii;	– możliwość zauważenia przez otoczenie stosowanej strategii;
WSPÓLPRACA- współdziałanie z wszystkimi uczestnikami sytuacji kryzysowej w taki sposób, aby zminimalizować napięcia oraz dążyć do wyjaśnienia wszystkiego, co tego wymaga, jednak przy zachowaniu własnych wartości, standardów, priorytetów	
– budowanie dobrego kontaktu na przyszłość;	– czasochłonność; – wymaga zaangażowania;
NEGLIŻ – przyznanie się do winy, pełne i bezwarunkowe przyjęcie żądań, roszczeń, warunków, zadośćuczynienie poszkodowanym	
– wywołanie w otoczeniu pozytywnych emocji; – szybkie zakończenie kryzysu	– utrata reputacji; – często utrata pracy, stanowisk (poniesienie konsekwencji formalnych).

§ 21

Ustanie sytuacji kryzysowej

1. Nauczyciele i pracownicy Szkoły po zakończeniu kryzysu zobowiązani są do zapewnienia wsparcia uczniom. Interwencję kryzysową należy podjąć niezwłocznie po wydarzeniu, tak szybko, jak to tylko możliwe.
2. Po ustaniu sytuacji kryzysowej Dyrektor Szkoły lub osoba przez niego wyznaczona zobowiązana jest zwrócić się o pomoc psychologiczną do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.
3. Nauczyciele, wychowawcy i specjaliści, po ustaniu sytuacji kryzysowej w Szkole mają za zadanie:
  - 3.1. wysłuchać ucznia przejawiającego trudności w funkcjonowaniu, wynikające z sytuacji kryzysowej i dać mu emocjonalne wsparcie ułatwiające odreagowanie;
  - 3.2. przeciwdziałać tendencjom uczniów do zaprzeczania;
  - 3.3. dokonać oceny dotychczasowych sposobów radzenia sobie uczniów z sytuacjami trudnymi;
  - 3.4. szukać sprawdzonych strategii działania i stworzyć plan pomocy.
4. Nauczyciele, wychowawcy i specjaliści, po ustaniu sytuacji kryzysowej powinni unikać:
  - 4.1. pocieszania i pouczenia uczniów;
  - 4.2. tłumienia reakcji emocjonalnych uczniów (np. stosując zdania typu: „będzie dobrze”, „nie płacz”, „uspokój się”);
  - 4.3. pospieszania uczniów w działaniu i wymuszania szybkich decyzji.

W wyniku sytuacji kryzysowej uczniowie mogą doświadczyć tzw. stresu pourazowego, tj. zespołu zachowań, reakcji emocjonalnych i myśli związanych z wydarzeniem traumatycznym. Za czas trwania tej reakcji jako prawidłowej, przyjmuje się okres od uczestnictwa w zdarzeniu kryzysowym do około 6 miesięcy po nim. W tym czasie uczniowie mogą:

- unikać rozmów o zdarzeniu lub nadmiernie się na nim koncentrować;
  - mieć nawracające, natrętne wspomnienia, odtwarzać sytuację traumatyczną w zabawie;
  - mieć koszmary senne;
  - doświadczać negatywnych emocji w sytuacjach związanych ze wspomnieniem traumy;
  - przejawiać cechy psychologicznej amnezji (nie pamiętać wydarzenia);
  - mieć spadek zainteresowań, regres w rozwoju, poczucie wyobcowania, strach przed planowaniem przyszłości;
  - cechować się nadwrażliwością na bodźce,
  - przejawiać zaburzenia zachowania (agresja, picie alkoholu, palenie papierosów, obgryzanie paznokci itp.).
5. Uczniom przejawiającym cechy stresu pourazowego należy zapewnić pomoc psychologiczną oraz stworzyć klimat umożliwiający mówieniu o rzeczach trudnych, a tym samym możliwość powrotu do normalnych zajęć i rytmu dnia. Nie należy bagatelizować ich przeżyć.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM PRZEWLEKLE CHORYM

Choroba przewlekła to patologiczny proces cechujący się niewielkim nasileniem objawów chorobowych i trwający ponad cztery tygodnie. Zwykle wiąże się z częstymi hospitalizacjami, które mogą okresowo uniemożliwiać choremu dziecku przebywanie w grupie rówieśników, a tym samym zaspokajanie wielu ważnych potrzeb psychicznych, fizycznych i społecznych. Przeciwdziałanie niekorzystnym skutkom choroby przewlekłej, polega między innymi na udzielaniu dziecku i jego rodzinie pomocy w budowaniu nowej koncepcji życia z chorobą i mimo choroby. Związane jest to z uczeniem ucznia nowych umiejętności, zarówno tych przydatnych w pokonywaniu trudności związanych z chorowaniem, jak i tych otwierających mu nowe, wolne od ograniczeń pola aktywności. Należy pamiętać, że szkoła pełni w życiu chorego dziecka szczególną rolę. Jest to miejsce, w którym może się ono uczyć i bawić, rozwijać swoje zdolności i umiejętności, może przeżywać radość i dumę, a także budować dobre relacje z rówieśnikami.

Niezwykle ważne jest posiadanie przez nauczycieli informacji o potencjalnym wpływie choroby dziecka na jego funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne. Niektóre leki mogą działać pobudzająco a inne usypiająco, a tym samym mogą mieć wpływ na jego zachowanie lub możliwość efektywnego uczenia się. Dzięki informacjom od rodziców i lekarzy, nauczyciel może poznać chorobę ucznia w takim zakresie, aby w odpowiednim czasie, udzielić mu niezbędnej pomocy i wsparcia oraz zapewnić bezpieczne warunki, a także dostosować sposoby komunikowania się oraz formy nauczania do potrzeb i aktualnych możliwości dziecka.

W przypadku wystąpienia objawów choroby przewlekłej, zagrażających życiu i zdrowia dziecka, każdy pracownik Szkoły (w tym pracownicy niepedagogiczni) są zobowiązani do udzielenia pierwszej pomocy przedmedycznej, co wynika z przepisu art. 162 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeksu Karnego (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.).

§ 1

Uczeń przewlekłe chory

1. Główne sposoby pomocy dziecku przewlekłe choremu realizowane na terenie Szkoły:
  - 1.1. zapewnienie poczucia bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego;
  - 1.2. pomoc w pokonywaniu trudności i uczenie nowych umiejętności;
  - 1.3. budowanie dobrego klimatu i przyjaznych relacji klasowych;
  - 1.4. przygotowanie uczniów zdrowych na spotkanie chorego kolegi;
  - 1.5. traktowanie chorego dziecka jako pełnoprawnego członka klasy;
  - 1.6. uwrażliwianie dzieci zdrowych na potrzeby i przeżycia dziecka chorego;
  - 1.7. uwrażliwianie dziecka chorego na potrzeby i przeżycia innych uczniów;
  - 1.8. motywowanie dziecka chorego do kontaktów i współdziałania z innymi dziećmi;
  - 1.9. rozwijanie zainteresowań, samodzielności dziecka chorego;
  - 1.10. dostarczanie dziecku choremu wielu możliwości do działania i osiągania sukcesów;
  - 1.11. motywowanie dziecka chorego do aktywności.

2. W sytuacji, gdy do Szkoły uczęszcza uczeń przewlekle chory, w tym posiadający zaburzenia lub choroby natury psychicznej, wychowawca powinien:
  - 2.1. pozyskać od rodziców lub opiekunów prawnych ucznia szczegółowe informacje na temat jego choroby oraz wynikających z niej ograniczeń w funkcjonowaniu;
  - 2.2. przekazać informacje specjalistom i nauczycielom, a w razie potrzeby pozostałym pracownikom Szkoły na temat postępowania z chorym uczniem na co dzień oraz w sytuacji zaostrzenia objawów czy ataku choroby;
  - 2.3. w porozumieniu z pielęgniarką, lekarzem lub psychologiem opracować procedury postępowania w stosunku do każdego chorego ucznia, zarówno na co dzień, jak i w przypadku zaostrzenia objawów czy ataku choroby. Procedury te mogą uwzględniać m.in. przypominanie lub pomoc w przyjmowaniu leków, wykonywaniu pomiarów poziomu cukru, regularnym przyjmowaniu posiłków, sposób reagowania itp. Powinny też określać formy stałej współpracy z rodzicami lub prawnymi opiekunami dziecka oraz zobowiązanie wszystkich pracowników placówki do bezwzględnego ich stosowania;
  - 2.4. wspólnie z nauczycielami i specjalistami dostosować formy pracy dydaktycznej i terapeutycznej oraz dokonać doboru treści i metod oraz organizację nauczania do możliwości psychofizycznych ucznia, a także objąć go różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
3. W przypadku nasilenia choroby u dziecka podczas pobytu w Szkole nauczyciel ma obowiązek niezwłocznego poinformowania o zaistniałej sytuacji rodziców lub prawnych opiekunów.

§ 2

Uczeń z astmą

Astma oskrzelowa jest najczęstszą przewlekłą chorobą układu oddechowego u dzieci. Jej istotą jest przewlekły proces zapalny toczący się w drogach oddechowych, który prowadzi do zwiększonej skłonności do reagowania skurczem na różne bodźce. Jednym z podstawowych objawów jest duszność - subiektywne uczucie braku powietrza, spowodowane trudnościami w jego swobodnym przechodzeniu przez zwężone drogi oddechowe. Gdy jest ona nasiloną można zauważyć, że usta dziecka są zasinione, a także pojawia się u niego świszczący oddech. Częstym objawem astmy oskrzelowej jest również kaszel, najczęściej suchy, napadowy, bardzo męczący.

Zaostrzenie astmy może być wywołane przez kontakt z alergenami, na które uczulone jest dziecko, z substancjami drażniącymi drogi oddechowe, wysiłek fizyczny, zimne powietrze, dym tytoniowy, a także różnego rodzaju infekcje.

1. Postępowanie nauczycieli lub innych pracowników Szkoły, będących świadkiem wystąpienia duszności u dziecka chorującego na astmę:
  - 1.1. należy podać uczniowi wziewny lek rozkurczający oskrzela, zgodnie z zaleceniem lekarza;
  - 1.2. w przypadku objawów ciężkiej duszności, należy podać jednocześnie 2 dawki leku w aerozolu w odstępie 10-20 sekund;

- 1.3. po wykonaniu pierwszej inhalacji należy powiadomić rodziców lub prawnych opiekunów dziecka i pielęgniarkę szkolną o wystąpieniu zaostrzenia;
  - 1.4. w przypadku duszności o dużym nasileniu należy wezwać Pogotowie Ratunkowe, a w czasie oczekiwania na przyjazd karetki pogotowia stale nadzorować dziecko;
  - 1.5. należy zapewnić dziecku spokój oraz odizolować go od osób trzecich.
2. Profilaktycznie, nauczyciele uczący dziecko z astmą muszą:
    - 2.1. wietrzyć sale lekcyjne;
    - 2.2. dopilnować, aby uczeń mający nasilone objawy astmy po wysiłku fizycznym, przed lekcją wychowania fizycznego przyjął dodatkowy lek;
    - 2.3. zadbać o to, aby ćwiczenia fizyczne rozpoczynały się od rozgrzewki;
    - 2.4. przerwać wykonywanie wysiłku przez dziecko i pozwolić mu zażyć środek rozkurczowy, w przypadku nasilenia objawów choroby.
  4. Nauczyciele uczący dziecko ze zdiagnozowaną astmą muszą dopilnować, aby uczeń:
    - 3.1. nie uczestniczył w pracach porządkowych;
    - 3.2. w okresie pylenia roślin nie ćwiczył na powietrzu oraz nie uczestniczył w planowanych wycieczkach poza miasto;
    - 3.3. nie uczestniczył w biegach na długich dystansach, wymagających długotrwałego, ciągłego wysiłku, ale w zamian może brać udział w biegach krótkich i grach zespołowych, uprawiać gimnastykę, pływanie i większość sportów zimowych;
    - 3.4. nie miał zajęć lekcyjnych w klasach, w których przebywają zwierzęta futerkowe;
    - 3.5. jeśli istnieje taka konieczność miał okresowo ograniczoną aktywność fizyczną, dostosowaną do jego stanu zdrowia, ale w miarę możliwości powinien uczestniczyć w zajęciach wychowania fizycznego;
    - 3.6. mający alergie pokarmowe miał odnotowaną informację od rodziców lub prawnych opiekunów na temat.
  5. Wychowawca klasy zobowiązany jest do stałego kontaktu z rodzicami lub prawnymi opiekunami, w celu ustalenia i zapewniania dzieciom możliwe najbezpieczniejszych warunków pobytu w szkole.

§ 3

Uczeń z cukrzycą

Cukrzyca to grupa chorób metabolicznych charakteryzujących się występowaniem hiperglikemii (wysokiego poziom glukozy we krwi – większy od 250mg) i objawiających się przede wszystkim wzmożonym pragnieniem, częstym oddawaniem moczu oraz chudnięciem. Obecnie w Polsce wśród dzieci i młodzieży dominuje cukrzyca typu 1, o podłożu genetycznym i autoimmunologicznym, wiążąca się z koniecznością podawania insuliny przez wstrzykiwanie jej do podskórnej tkanki tłuszczowej (za pomocą pena lub pompy).

Cukrzyca nie jest chorobą, która powinna ograniczać jakiegokolwiek funkcjonowanie ucznia, ale wymaga właściwej samokontroli i obserwacji. Ćwiczenia fizyczne, sport i rekreacja połączona z ruchem są korzystne dla dzieci chorych na cukrzycę, ponieważ spierają prawidłowy rozwój emocjonalny i społeczny, pomagają rozwijać samodyscyplinę, gratyfikują, dają przyjemność i satysfakcję. Jednak, przy wykonywaniu wysiłku fizycznego istnieje ryzyko związane z wystąpieniem hipoglikemii (niedocukrzenia stężenie glukozy we krwi mniejsze niż 60 mg). Dlatego istotne jest wspieranie uczniów w samokontroli wiążącej się z systematycznym

badaniem krwi, zapisywaniem wyników badań i uczeniem się ich prawidłowej interpretacji, właściwego komponowania posiłków, bezpiecznego uprawiania sportu oraz samoobserwacji objawów jakie pojawiają się przy hipoglikemii i hiperglikemii. W szkole powinno znajdować się ustronne miejsce dla dziecka z cukrzycą, w którym będzie mogło spokojnie, bezpiecznie i higienicznie wykonać badanie krwi oraz wykonać wstrzyknięcia insuliny.

Wśród objawów hiperglikemii (niedocukrzenia), na które należy zwracać szczególną uwagę, są:

- bladość skóry;*
- nadmierna potliwość;*
- drżenie rąk;*
- ból głowy i/lub brzucha;*
- przyspieszony rytm serca;*
- uczucie silnego głodu lub wstręt do jedzenia;*
- osłabienie, zmęczenie, nadmierna senność;*
- problemy z koncentracją uwagi, zapamiętywaniem;*
- chwiejność emocjonalna;*
- nietypowe zachowanie (w tym napady agresji lub wesołości);*
- zaburzenia mowy, widzenia i równowagi;*
- zmiana charakteru pisma;*
- nielogicznie wypowiedzi;*
- utrudniony kontakt z otoczeniem lub utrata przytomności.*

1. Podejrzenie u ucznia hipoglikemii lekkiej (dziecko jest przytomne, w kontakcie, wykonuje polecenia).
  - 1.1. Pielęgniarka szkolna lub inny pracownik Szkoły, który odbył specjalistyczne szkolenie, dokonuje kontroli poziomu cukru we krwi dziecka i potwierdza lub wyklucza niedocukrzenie.
  - 1.2. Jeśli w wyniku pomiaru poziomu glukozy we krwi potwierdzona zostanie hipoglikemia lekka, pielęgniarka szkolna lub przeszkolony nauczyciel podaje uczniowi węglowodany proste (w postaci soku owocowego lub innego napoju z cukrem, cukier spożywczy rozpuszczony w wodzie lub herbacie, glukoza w tabletkach, płynny miód). Nie wolno w takich przypadkach zastępować węglowodanów prostych, takimi zawierającymi tłuszcze (np. czekolada), ponieważ utrudniają one wchłanianie glukozy.
  - 1.3. Po upływie 10-15 minut, pielęgniarka szkolna lub inny pracownik Szkoły ponownie oznacza poziom glukozy we krwi ucznia.
2. Podejrzenie u dziecka hipoglikemii średniej (dziecko ma częściowe zaburzenia świadomości, jest w ograniczonym kontakcie, ale wykonuje polecenia).
  - 2.1. Pielęgniarka szkolna lub inny pracownik Szkoły, który odbył specjalistyczne szkolenie dokonuje kontroli poziomu cukru we krwi dziecka i potwierdza lub wyklucza niedocukrzenie.
  - 2.2. Jeśli stan fizyczny dziecka pozwala na świadome przełykanie, pielęgniarka szkolna lub inny przeszkolony pracownik, podaje uczniowi do picia płyn o dużym stężeniu

- cukru (np. 3-5 kostek cukru rozjuszonych w ½ szklanki wody). Jeśli dziecko nie może przełykać należy postępować jak w przypadku glikemii ciężkiej.
- 2.3. Nie należy zostawiać dziecka samego, bez opieki osoby dorosłej. Uczeń nie może podejmować jakiegokolwiek wysiłku fizycznego do momentu całkowitego ustąpienia objawów hipoglikemii.
3. Podejrzenie u dziecka hipoglikemii ciężkiej (dziecko jest nieprzytomne, nie ma z nim kontaktu, nie reaguje na żadne bodźce zewnętrzne, ma drgawki).
- 3.1. W sytuacji wystąpienia hipoglikemii ciężkiej nie podaje się dziecku niczego do jedzenia lub picia (niczego nie wkłada się do ust).
- 3.2. Pielęgniarka, inny przeszkolony pracownik Szkoły lub inna osoba będąca świadkiem wystąpienia u dziecka hipoglikemii ciężkiej ma obowiązek ułożyć dziecko na boku, wstrzyknąć domięśniowo glukagon (zastrzyk ratujący życie), po czym wezwać pogotowie i powiadomić rodziców lub prawnych opiekunów.
- 3.3. Uczeń po podaniu glukagonu powinien odzyskać przytomność. Jeśli jego stan psychosomatycznym będzie pozwalał na doustne podanie węglowodanów (sok, tabletki glukozy), należy mu je podać.
- 3.4. Nie należy zostawiać dziecka samego, bez opieki osoby dorosłej.
- 3.5. Uczeń nie może podejmować jakiegokolwiek wysiłku fizycznego do momentu całkowitego ustąpienia objawów hipoglikemii.
4. Postępowanie nauczycieli lub innych pracowników Szkoły, podejrzewających hipoglikemii u dziecka leczonego pompą insulinową:
- 4.1. Pielęgniarka szkolna lub inny pracownik Szkoły, który odbył specjalistyczne przeszkolenie zatrzymuje pompę insulinową i potwierdza lub wyklucza hipoglikemii.
- 4.2. W przypadku gdy dziecko jest przytomne należy podać węglowodany proste, po odczekaniu 10-15 minut ponownie zmierzyć poziom glukozy we krwi. Jeśli nie następuje poprawa, należy podać ponownie cukry proste. Jeśli poprawa następuje, a poziom glukozy wzrasta należy włączyć pompę i podać węglowodany złożone.
- 4.3. W przypadku gdy dziecko jest nieprzytomne lub ma drgawki, należy położyć je w pozycji bezpiecznej, podać domięśniowo zastrzyk z glukagonu i wezwać pogotowie ratownicze.
- 4.4. Nie należy zostawiać dziecka samego, bez opieki osoby dorosłej. Uczeń nie może podejmować jakiegokolwiek wysiłku fizycznego do momentu całkowitego ustąpienia objawów hipoglikemii.

Wśród objawów hiperglikemii, na które należy zwracać szczególną uwagę, są:

- wzmożone pragnienie;*
- potrzeba częstego oddawania moczu;*
- trudność w koncentracji;*
- złe samopoczucie, przygnębienie, apatia, rozdrażnienie;*
- osłabienie.*

Jeśli przy wspomnianych wyżej objawach występuje również ból brzucha i głowy, nudności, wymioty i ciężki oddech może to świadczyć o wystąpieniu kwasicy cukrzycowej.

5. Podejrzenie u dziecka hiperglikemii.

- 3.1. Pielęgniarka szkolna lub inny pracownik Szkoły, który odbył specjalistyczne szkolenie podaje insulinę (tzw. dawkę korekcyjną) i uzupełnia uczniowi płyny (dziecko powinno dużo pić około 1 litr wody na 1,5 – 2 godziny).
- 3.2. Pielęgniarka szkolna lub inny pracownik Szkoły, który odbył specjalistyczne szkolenie po około 1 godzinie od podania insuliny dokonuje kontrolnego pomiaru glikemii.
- 3.3. Uczeń nie powinien spożywać niczego do momentu obniżenia się poziomu glikemii do poziomu niezagrażającego jego zdrowiu i życiu.
6. Uczeń chorujący na cukrzycę jest zobowiązany do posiadania ze sobą:
  - 6.1. peny z insuliną;
  - 6.2. pompy insulinową, jeśli jest leczony przy jej pomocy;
  - 6.3. nakłuwacza z zestawem igieł;
  - 6.4. glukometru z zestawem pasków;
  - 6.5. drugiego śniadania lub dodatkowego posiłku przeliczonego na wymienniki;
  - 6.6. dodatkowego produktu żywieniowego (sok owocowy, tabletki z glukozą, itp.);
  - 6.7. informacji dotyczącej choroby (kartka lub bransoletka na rękę);
  - 6.8. glukagonu.
7. Każdemu dziecku z cukrzycą typu 1 Szkoła zapewnia:
  - 7.1. możliwość zmierzenia poziomu glukozy na glukometrze w dowolnym momencie (także w trakcie trwania lekcji);
  - 7.2. możliwość podania insuliny;
  - 7.3. możliwość zmiany zestawu infuzyjnego, w przypadku leczenia osobista pompą insulinową, w odpowiednich warunkach zapewniających bezpieczeństwo i dyskrecję;
  - 7.4. właściwe leczenie niedocukrzenia zgodnie ze schematem ustalonym z pielęgniarką szkolną i rodzicami lub opiekunami prawnymi dziecka;
  - 7.5. możliwość spożycia posiłków o określonej godzinie, a jeśli istnieje taka potrzeba, nawet w trakcie trwania lekcji;
  - 7.6. możliwość zaspokojenia pragnienia oraz możliwość korzystania z toalety, także w czasie trwania zajęć lekcyjnych;
  - 7.7. możliwość uczestniczenia w pełnym zakresie w zajęciach wychowania fizycznego oraz różnych zajęciach pozaszkolnych, np. wycieczkach turystycznych, zielonych szkołach.

§ 4

Uczeń z padaczką

Padaczka jest jedną z postaci zaburzeń neurologicznych, będących wyrazem chwilowej niesprawności mózgu objawiającej się nagłymi i napadowymi wylądowaniami wewnątrz komórek. Charakterystycznym objawem epilepsji są ataki silnych wstrząsów związane z utratą świadomości, ale niekiedy jedynym widocznym objawem są kilkusekundowe zaburzenia świadomości. Napady padaczkowe dzieli się na napady pierwotne uogólnione oraz napady częściowe. Leczenie padaczki jest procesem przewlekłym, wymaga systematycznego, codziennego podawania leków. Nagłe przerwanie leczenia, pominięcie którejś dawki, może zakończyć się napadem lub stanem padaczkowym. W trakcie włączania leczenia lub jego modyfikacji dziecko może wykazywać objawy senności, rozdrażnienia, zawrotów głowy

Napady pierwotnie uogólnione:

- *atypowe napady nieświadomości - kilkusekundowa utrata kontaktu z otoczeniem, której może towarzyszyć mruganie lub gwałtowne ruchy o niewielkim zakresie w obrębie ust;*
- *napady atoniczne – spowodowane nagłym i krótkotrwałym obniżeniem napięcia mięśniowego w określonych grupach mięśni;*
- *napady toniczne – występuje głównie u małych dzieci, zazwyczaj podczas zasypiania lub budzenia, charakteryzują się nagłym, symetrycznym wzrostem napięcia mięśni w obrębie kończyn i tułowia;*
- *napady toniczno-kloniczne – w fazie tonicznej dochodzi do nagłej utraty przytomności, skurczu mięśni, zatrzymania oddechu, natomiast faza kloniczna charakteryzuje się rytmicznymi, gwałtownymi skurczami mięśni kończyn i tułowia, następnie przechodzi w kilkuminutową śpiączkę;*
- *napady kloniczne – napady głównie u niemowląt i małych dzieci, częściej w przebiegu gorączki, cechują je symetryczne skurcze mięśni kończyn występujące seriami;*
- *napady miokloniczne – charakteryzują się gwałtownymi synchronicznymi skurczami mięśni szyi, obręczy barkowej, ramion i ud przy względnie zachowanej świadomości chorego.*

Napady częściowe:

- *napady częściowe z objawami prostymi – świadomość w czasie napadów jest na ogół zachowana, zwykle napady dotyczą określonej okolicy np. ręki lub ust;*
- *napady częściowe z objawami złożonymi – niektórym napadom mogą towarzyszyć zaburzenia świadomości o charakterze omamów i złudzeń, dziecko może mieć wrażenie, że już znajdowało się w danej sytuacji życiowej lub przeciwnie, że nie zna sytuacji i przedmiotów, z którymi w rzeczywistości się już stykał, do tego typu napadów zaliczane są także napady psychoruchowe z towarzyszącymi im różnymi automatyzmami (np. cmokanie), u dzieci mogą niekiedy występować napady nietypowe, manifestujące się klinicznie bólami brzucha, głowy, omdleniami, napadami lęku itp.;*
- *napady częściowe wtórnie uogólnione – rozpoczynają się zwykle od napadowych mioklonicznych lub klonicznych skurczów ograniczonych do określonych grup mięśni, aby następnie rozprzestrzenić się i doprowadzić do wtórnie uogólnionego napadu toniczno-klonicznego (tzw. napadu dużego).*

1. Postępowanie nauczycieli lub innych pracowników Szkoły, będących świadkami wystąpienia u dziecka napadu padaczki:
  - 1.1. Należy ułożyć chorego ucznia w pozycji bezpiecznej (na boku) i zabezpieczyć go przed możliwością urazu w czasie napadu, tj. trzeba zdjąć mu okulary, usnąć z ust ciała obce, podłożyć pod głowę poduszkę lub inną miękką przedmiot.
  - 1.2. Nie należy pozostawiać dziecka samego, ale pozostać z nim do uzyskania pełnej świadomości.
  - 1.3. Jeśli zaobserwowany napad był pierwszym napadem w życiu dziecka lub trwał dłużej niż 10 minut, albo też po nim wystąpiła długotrwała gorączka należy wezwać pogotowie ratownicze.
2. Podczas napadu padaczki u dziecka bezwzględnie nie wolno podnosić dziecka i krępować jego ruchów, a także wkładać czegokolwiek do jego ust lub między zęby.

§ 5

Uczeń z zaburzeniami lub chorobami psychicznymi

Wśród najczęstszych zaburzeń lub chorób psychicznych występujących u dzieci w wieku szkolnym odnotowuje się:

1. *zaburzenia lękowe (objawiające się ucieczkami z lekcji, wysoką absencją, unikaniem odpowiedzi na forum grupy, częstymi wizytami w toalecie lub w gabinecie pielęgniarki, trudnościami z koncentracją, rozdrażnieniem, niepokojem), takie jak:*
  - 1.1. *zaburzenia lęku uogólnionego (charakteryzującego się wysokim poziomem niepokoju, lękowości lub podekscytowania, łatwym męczeniem się, drażliwością, wysokim napięciem mięśniowym, problemami z zasypianiem lub wstawaniem, niespokojnym snem, trudnościami w koncentracji uwagi, przewlekłymi bólami żołądka, wymiotami, nudnościami, zaparciami lub biegunkami);*
  - 1.2. *zaburzenia lękowe z napadami paniki (napady pojawiają się nagle, występuje silne uczucie przerażenia, bóle w klatce piersiowej, palpacje serca, sptyczenie oddechu, zawroty głowy, dolegliwości żołądkowe);*
2. *zaburzenia obsesyjno-kompulsywne (przejawiające się częstymi, powtarzającymi się zachowaniami u dziecka, np. notorycznym poprawianiem ubrania lub przedmiotów znajdujących się wokół, częstym myciem różnych części ciała, a zwłaszcza rąk, wysokim napięciem mięśniowym ramion, sztywnością ciała, sptyconymi emocjami lub niekontrolowanymi przymusowymi czynnościami takimi jak okrzyki, szczypanie, kopanie);*
3. *nerwice somatyczne (cechujące się przede wszystkim powtarzającymi się bólami głowy lub brzucha, palpacją serca, drżeniem dłoni, wysokim lub niskim ciśnieniem, omdleniami, zawrotami głowy, nudnościami, biegunkami);*
4. *zaburzenia nastroju lub depresja dziecięca (objawiają się obniżeniem nastroju bądź utratą zainteresowań oraz brakiem zdolności odczuwania przyjemności, utratą wagi i brakiem łaknienia, nadmierną sennością, uczuciem ciągłego zmęczenia, poczuciem nieuzasadnionej winy, obniżeniem poczucia własnej wartości, obniżeniem sprawności myślenia, zaburzeniami koncentracji, niemożnością podjęcia decyzji, myślami samobójczymi, brakiem chęci uczestniczenia w lekcjach w-f, zapominaniem, wycofywaniem się z życia społecznego, ucieczkami z lekcji);*
5. *zaburzenia psychotyczne (cechują się przekraczaniem granic interpersonalnych, dziwacznością zachowania, wycofaniem, zaniedbanym wyglądem, brakiem higieny, brakiem rozpoznawania własnych potrzeb, brakiem apetytu, nieadekwatnym ubiorem do pogody, brakiem logiki mówienia, silnym lękiem i obniżonym nastrojem).*

1. W każdym przypadku podejrzenia występowania u ucznia objawów zaburzeń lub choroby psychicznej nauczyciel lub inny pracownik Szkoły zachęca ucznia do spotkania z psychologiem lub pedagogiem szkolnym, ponadto zgłasza ten fakt do wychowawcy, pedagoga lub psychologa szkolnego.
2. Pedagog lub psycholog zakłada kartę informacyjną ucznia z zaburzeniem, w której znajdować się będą wszelkie informacje na temat postępowania wobec ucznia. Następnie informuje rodziców lub prawnych opiekunów ucznia.

3. Pedagog lub psycholog przekazuje wychowawcy, nauczycielom informacje zwrotne dotyczące sposobów postępowania wobec ucznia z problemem.
4. W sytuacji unikania pomocy psychologicznej przez ucznia pedagog lub psycholog informuje o zaistniałej sytuacji rodziców lub prawnych opiekunów, wskazując instytucje pomocy oraz sporządza notatkę.
5. W przypadku zgłoszenia trudności przez ucznia, rodzica lub prawnego opiekuna następuje ścisła współpraca z rodziną, koordynowana przez psychologa szkolnego.
6. W przypadku, kiedy uczeń nie decyduje się na korzystanie z pomocy pedagogiczno-psychologicznej w szkole, rodzic lub prawny opiekun ma obowiązek zapewnić pomoc dziecku w innej placówce.
7. W przypadku wysokiej absencji, związanej z problemami zdrowotnymi, wychowawca zobowiązuje rodziców lub opiekunów ucznia do przedstawienia zwolnienia lekarskiego i pyta o możliwości pomocy ze strony Szkoły.
8. W przypadku dalszej absencji lub trudności szkolnych, związanych z problemami zdrowotnymi, w celu pomocy należy zaproponować uczniowi i rodzicom lub prawnym opiekunom nauczanie indywidualne, jeśli będą ku temu wskazania.